Roman
Arthur Schnitzler
CU OCHII LARG ÎNCHIȘI
3
TREI

«În timpul vieții, Arthur Schnitzler a fost catalogat adesea drept pornograf, iar compatriotul său, un oarecare Adolf Hitler, i-a înfierat scrierile ca fiind «murdării evreiești». Vienezul a devenit cunoscut prin pozițiile sale contra atitudinii antisemite și abordarea curajoasă a sexualității, într-o epocă în care studiile lui Freud încă nu se impuseseră.
De altfel, cei doi au mers umăr la umăr în lupta lor de demontare a tabu-urilor sexual-sociale ale vremii».

Jean-Lorin Sterian

Arthur

SCHNITZLER

CU OCHII LARG ÎNCHIŞI

Traducere din limba germană de
DANIELA ŞTEFĂNESCU

Prefaţă de
JEAN-LORIN STERIAN

TREI

EDITORI
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

COPERTA
Faber Studio (Silvia Olteanu şi Dinu Dumbrăvician)

FOTOGRAFIA COPERTEI
www.razvan-voiculescu.ro

TEHNOREDACTAREA COMPUTERIZATĂ
Cristian Claudiu Coban

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SCHNITZLER, ARTHUR
Cu ochii larg închişi / Arthur Schnitzler ; trad.: Daniela Ştefănescu; pref. Jean-Lorin Sterian. - Bucureşti : Editura Trei, 2006
ISBN (10) 973-707-075-5 ; ISBN (13) 978-973-707-075-3

I. Ştefănescu, Daniela (trad.)
II. Sterian, Jean-Lorin (pref.)

821.112.2(436)-31-135.1

Titlul original: Arthur Schnitzler, TRAUMNOVELLE, 1926.

© Editura Trei, 2006 — pentru prezenta ediţie în limba română

C.P. 27–0490, Bucureşti
Tel./Fax: +40 21 300 60 90
e-mail: office@edituratrei. ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 973-707-075-5
ISBN (13) 978-973-707-075-3

CU BISTURIUL IN DORMITOR

În timpul vieţii, Arhtur Schnitzler a fost catalogat adesea drept pornograf, iar compatriotul său, un oarecare Adolf Hitler, i-a înfierat scrierile ca fiind „murdării evreieşti". Vienezul a devenit cunoscut prin poziţiile sale contra atitudinii antisemite şi abordarea curajoasă a sexualităţii într-o epocă în care studiile lui Freud încă nu se impuseseră. De altfel, cei doi au mers umăr la umăr în lupta lor de demontare a tabuurilor sexual-sociale ale vremii. O bună parte dintre rezultatele la care a ajuns psihanalistul, au apărut sub formă literară în opera scriitorului, independent de studiile lui Freud. Acesta îşi mărturiseşte admiraţia şi invidia prietenească printr-o scrisoare în care-i declara că lui i-au trebuit ani buni de muncă şi de experienţe ca să obţină aceleaşi rezultate la care Schnitzler a ajuns prin excepţionala sa intuiţie. În „Paracelsus", Schnitzler dezvoltă câteva idei pe care Freud le-a lansat în „Interpretarea viselor", în povestirea „Frau Beate und ihr Son" tratează complexul oedipian, iar „Fraulein Helse" se referă la isterie ca rezultat al presiunii sociale.

Preocupările literare ale lui Schnitzler s-au sprijinit pe studii medicale serioase. Până la moartea tatălui său a practicat medicina la spitalul din Viena, devenind apoi medic chirurg privat. Ca şi Fridolin, personajul principal din „Cu ochii larg închişi", Schnitzler a eşuat în cariera medicală, astfel că şi-a pus bisturiul în slujba literaturii, de unde şi viziunea chirugicală asupra societăţii vieneze. În completarea pieselor şi nuvelelor sale, Schnitzler a ţinut un jurnal începând cu vârsta de 17 ani şi până cu două zile înaintea morţii sale. Manuscrisul de aproape 8 000 de pagini abundă în descrieri ale multelor sale relaţii amoroase cu descrieri minuţioase ale comportamentului sexual al multelor sale iubite, inclusiv numărul orgasmelor lor în timpul unui act sexual. Prin acest voluminos tom, Schnitzler pare un fel de Alfred Kinsey *avant la lettre*, însemnările sale având o importantă valoare documentară.

Arthur Schnitzler şi-a început activitatea literară în 1886, colaborând la mai multe publicaţii vieneze. Prima schiţă o scrie doi ani mai târziu, urmată de prima reprezentaţie a unei piese în 1893. Opera lui Schnitzler este marcată în general de un misoginism viguros, punctul de vedere masculin fiind cel dominant, iar Schnitzler identificându-se parţial cu personajele sale, pe care le tratează întotdeauna cu detaşare. Tema principală a lucrărilor sale este sexualitatea, cel mai important text în care nu tratează acest subiect fiind „Profesor Berhardi", despre un doctor evreu care devine preot catolic. Schnitzler s-a specializat în povestiri scurte şi

piese într-un act, imaginându-şi de-a lungul scrierilor sale, dramatice şi novelistice, o multitudine de situaţii şi aspecte care duc la formarea şi mai ales la desfacerea legăturilor dintre bărbat şi femeie.

Traumnovelle (Nuvela visului) a fost publicat în mai multe numere ale revistei berlineze „Dame" în 1925. În 1926 apare însă şi într-un volum de sine stătător. Ceea ce deosebeşte această lucrare de alte povestiri este finalul său. Este singurul text care nu se termină dramatic pentru personaje şi pentru relaţia lor, care nu face o soluţie din resemnarea în faţa întâmplărilor vieţii.

Să trădezi, să înşeli, să minţi, să joci comedie în faţa lumii întregi, să duci un soi de viaţă dublă, să fii un tată şi soţ model şi în acelaşi timp un libertin. La asta tânjeşte Fridolin, eroul din „Cu ochii larg închişi". După o discuţie cu soţia sa Albertine, Fridolin porneşte într-o lungă călătorie care-i oferă posibilitatea de a fi tot ceea ce nu este: un aventurier. Aventura lui este atât de puţin credibilă încât pare un vis. Timp de două nopţi la rând, Fridolin nu doarme decât câteva ore, astfel că întreg comportamentul său este marcat de lipsa de somn. Percepţia asupra lucrurilor este alterată: „Totul devenea ireal, căminul, soţia, copilul, meseria lui, ba chiar el însuşi."

Fridolin ratează toate posibilităţile de a concretiza actul sexual la care tânjeşte atât de mult. Pe cine-şi doreşte să posede i se refuză, iar ce i se oferă nu primeşte. Marcat de mărturisirile soţiei sale, Fridolin caută să se lepede de statutul lui de bărbat de 35 de ani, medic

practicant, căsătorit, tată al unui copil. După o serie de întâmplări cu substrat erotic (fiica unui pacient îi mărturisește că-l iubește, petrece o oră în compania unei prostituate tinere fără a întreține nici un raport sexual, se simte atras de fiica adolescentă unui comerciant de costume), Fridolin ajunge prin mijlocirea unui vechi tovarăș de studenție la o reuniune stranie, în care toți participanții poartă măști. Este recunoscut ca fiind un intrus și expulzat după ce o necunoscută declară că se sacrifică pentru el. Ajuns acasă în zori, Albertine îi povestește un vis în care ea asistă fără să intervină la crucificarea lui. Marcat de vis, Fridolin reface a doua zi traseul nopții, încercând să caute un sens evenimentelor prin care a trecut. Tentații nocturne își dezvăluie nu realitatea, căci farmecul lor inițial nu este fals, ci și cealaltă fațetă: o femeie plângând încremenită în durere, o copiliță care se prostituează cu binecuvântarea tatălui, o târfă bolnavă și un cadavru rece la morgă. La lumina zilei, misterul erotic se descompune în patologic, imund și morbid. Aceasta este una dintre lecțiile pe care ni le oferă Arthur Schnitzler. Într-un final, Fridolin îi mărturisește Albertinei tot ce i s-a întâmplat, mărturia lui părând a avea același grad de realitate ca și visul soției lui. „Acum ne-am trezit, desigur, pentru mult timp", concluzionează femeia în dimineața unei zile noi.

Albertine reprezintă femeia „tipică" a începutului de secol XX. Conform mentalității vremii, a fost nevoită să se căsătorească fără a cunoaște înainte dragostea fizică.

Acum, prin prisma maturităţii, îşi resimte căsătoria timpurie şi reprimarea impulsurilor sexuale drept o irosire a tinereţii. Ea încearcă, aşadar, să compenseze această renunţare prin fantasma erotică pe care o are cu un individ necunoscut. Îl face responsabil pe Fridolin pentru faptul că a renunţat să-şi dea curs pornirilor sexuale, ceea ce devine evident prin faptul că în visul ciudat pe care îl are nu resimte nici un regret pentru faptul că soţul ei este torturat, ba mai mult, chiar se amuză pe seama lui.

„Cu ochii larg închişi" este o operă circulară, care începe şi se termină cu o discuţie. Dacă prima se finalizează cu replica „Pe viitor, ne vom relata astfel de lucruri", cea de-a doua, plasată în film în mod inteligent de Kubrick într-un mall, se sfârşeşte cu îndemnul: „Să nu cerem niciodată nimic de la viitor."

Stanley Kubrick a cumpărat drepturile de ecranizare ale nuvelei în 1968, dar a aşteptat douăzeci de ani pentru a face filmul. Din nefericire a fost şi ultimul din opera cineastului, Kubrik murind cu 8 luni (7 martie 1999) înainte de premiera oficială. Din acest motiv, apariţia peliculei a fost aşteptată cu mare interes atât de critici cât şi de public (un punct de atracţie constituind, desigur, şi anunţatele scene de nuditate). Scenaristul Frederic Raphael şi Stanley Kubrick au schimbat locul şi timpul acţiunii, din Viena anilor 1900 în New York-ul zilelelor noastre şi au adăugat două scene importante. Prima cuprinde momentul petrecerii în smoking din debutul filmului, care înlocuieşte balul mascat din carte, unde Tom Cruise (în film Dr. Hartford,

în carte Fridolin) îl ajută pe Ziegler (Sydney Pollack) aflat într-o situație dificilă (o supradoză cauzează coma unei fete în budoarul său). În cea de-a doua scenă, aproape de final, același Ziegler încearcă să explice (ori pare să o facă) misterul straniei orgii la care asistase Dr. Hartford, cât și soarta femeii necunoscute care se sacrificase pentru el. În rest, filmul urmează exact firul acțiunii concepute de scriitorul și dramaturgul vienez. Hartford, gelos pe fantoma unui ofițer de marină, despre care Nicole Kidman (în film Alice, în carte Albertine) îi mărturisise că fantazase și pentru care, într-un anumit moment l-ar fi părăsit fără regrete, nu poate ajunge acasă până nu comite răzbunarea sexuală. Dar Hartford este un aventurier ineficient, iar răzbunarea lui nu se consumă, deși posibilitățile sunt multiple. Ținându-se atât de aproape de Schnitzler, Kubrick oferă poveștii aceeași perspectivă asupra fantazărilor sexuale în și în afara căsătoriei, cu un plus de meditație pe tema abordării frumuseții feminine care transformă femeia automat într-un obiect sexual.

Oricât de tare ne-am cufunda în iubire, există o parte din noi înșine care tânjește spre altceva. E bine să o conștientizăm, să nu-i negăm existența, dar să nu o zgândărim. Fiindcă stomacul ei poate măcina toți stâlpii pe care ne sprijinim atunci când privim în ochi persoana iubită.

Jean-Lorin Sterian

1

„Douăzeci şi patru de sclavi tuciurii vâsleau mânuind splendida galeră ce urma să-l ducă pe prinţul Amgiad la palatul califului. Dar prinţul, învăluit în mantoul său de purpură, stătea singur pe punte tolănit sub cerul noptatic de-un albastru închis, presărat cu stele, iar privirea sa..."

Până acum micuţa citise cu voce tare; însă aproape brusc, ochii i se închiseră. Părinţii se priviră zâmbindu-şi, Fridolin se aplecă spre ea, depuse un sărut pe păru-i blond şi închise cartea care stătea pe masa încă nestrânsă. Copila se uită în sus, ca prinsă asupra faptului.

— Ora nouă, spuse tatăl, e timpul să te culci.

Şi întrucât acum se aplecase şi Albertine deasupra fetiţei, mâinile părinţilor se întâlniră pe fruntea mult-iubită, iar privirile lor se încrucişară cu un surâs tandru care nu-i mai era destinat doar copilului. Bona intră, o îndemnă pe micuţă să le zică noapte bună părinţilor; copila se ridică ascultătoare, le întinse amândurora buzele pentru sărut şi acceptă cuminte ca bona să o ia din cameră. Fridolin şi Albertine însă, rămaşi acum singuri sub lumina

roșiatică a plafonierei, se grăbiră să-și reia discuția începută înaintea cinei despre cele întâmplate la balul mascat din ajun.

Fusese primul lor bal din acest an la care luaseră hotărârea să participe chiar înainte de sfârșitul carnavalului. În ceea ce-l privea pe Fridolin, fusese salutat imediat cum intrase în sală, aidoma unui prieten așteptat cu nerăbdare, de către două dominouri roșii, despre a căror identitate nu se putu lămuri, deși cele două persoane aveau informații exacte în legătură cu tot felul de istorii din vremea studenției sale și a perioadei de spital. Din loja în care îl poftiseră cu o amabilitate ispititoare se îndepărtaseră cu promisiunea că vor reveni foarte curând, și anume fără mască, dar lipsiseră atât de mult timp încât Fridolin, devenit nerăbdător, preferă să coboare la parter sperând să dea acolo din nou peste cele două apariții stranii. Oricât de atent iscodi însă prin jur, nu le putu zări pe nicăieri; în locul lor, i se atârnă însă deodată o altă făptură feminină de braț: soția lui care tocmai se ferise brusc de un necunoscut a cărui prezență melancolic-blazată și al cărui accent străin cu intonații probabil poloneze o fascinaseră pentru început, dar care o rănise, ba chiar o speriase apoi, aruncându-i o vorbă urâtă de o impertinență neașteptată. Și astfel bărbatul și femeia, de fapt veseli că scăpaseră de un joc de măști dezamăgitor de banal, se așezară curând ca doi iubiți, printre alte perechi de îndrăgostiți, în încăperea unde se afla bufetul, la stridii și șampanie, sporovăind încântați, ca și cum tocmai ar fi făcut cunoștință unul cu celălalt, într-o comedie a galanteriei,

a rezistenței, a seducției și a dăruirii; și, după o călătorie rapidă cu trăsura prin noaptea albă de iarnă, se cufundară acasă unul în brațele celuilalt în niște clipe fericite de dragoste arzătoare cum nu mai trăiseră de mult la o astfel de intensitate. O dimineață cenușie îi trezi mult prea devreme. Profesia îl solicită pe soț să fie deja prezent la o oră matinală la paturile bolnavilor lui; îndatoririle de gospodină și de mamă nu o lăsară pe Albertine să își prelungească odihna. Astfel se scurseră orele în griji cotidiene și muncă, într-un chip prozaic și determinat încă dinainte, iar noaptea trecută, cu începutul cât și cu finalul ei, se estompase; și abia acum, când munca zilnică a ambilor se încheiase, copilul se dusese la culcare și de nicăieri nu se percepea vreo tulburare, deveniră din nou realitate fărâturile fantomatice de la balul mascat, melancolicul necunoscut și dominourile roșii; iar acele întâmplări neînsemnate fură deodată înconjurate ispititor și dureros de haloul înșelător al unor posibilități pierdute. Întrebări inofensive și care totuși parcă stăteau la pândă, răspunsuri rafinate, cu dublu înțeles treceau de la unul la altul; nici unuia nu-i scăpă că celălalt nu mergea până la sinceritatea deplină, așa că amândoi se simțeau dispuși să se răzbune oarecum. Exagerau atracția pe care ar fi exercitat-o asupra lor partenerii lor necunoscuți de la bal, fiecare ironiza sentimentele de gelozie de care dădea celălalt dovadă, ignorându-le pe ale sale. Dar din flecăreala ușuratică despre aventurile futile ale nopții ce se scursese, trecură la o discuție mai serioasă vizând acele dorințe ascunse, de-abia bănuite, care pot produce și în sufletul cel mai

limpede şi mai curat vârtejuri tulburi şi periculoase, şi începură să vorbească despre tărâmurile tainice la care nici nu tânjeau şi spre care vântul insesizabil al destinului ar fi putut să-i abată totuşi vreodată, chiar de-ar fi fost numai în vis. Căci, oricât de total îşi aparţineau unul altuia în simţăminte şi gândire, ei ştiau că ieri nu-i atinsese pentru prima dată o adiere de aventură, libertate şi primejdie; neliniştiţi şi chinuindu-se fiecare pe sine, căutau cu o curiozitate necurată să-şi smulgă reciproc mărturisiri şi, apropiindu-se cu teamă unul de celălalt, fiecare sonda în forul său interior după vreun fapt anume, oricât de indiferent, după vreo trăire, oricât de neînsemnată care să poată fi o expresie a indicibilului şi a cărei spovedanie sinceră i-ar fi eliberat eventual de o tensiune şi o suspiciune ce începeau să devină treptat insuportabile. Albertine, fie că o fi fost cea mai nerăbdătoare, mai sinceră sau mai binevoitoare dintre ei doi, găsi prima curajul unei comunicări deschise; şi, cu un glas niţel sovăitor, îl întrebă pe Fridolin dacă îşi amintea de tânărul care şezuse vara trecută într-o seară pe litoralul danez împreună cu doi ofiţeri la masa vecină, primise o telegramă în timpul mesei şi apoi îşi luase rapid rămas-bun de la prietenii lui.

Fridolin dădu din cap că da.

— Şi ce-i cu el? o întrebă.

— Îl văzusem deja de dimineaţă, răspunse Albertine, pe când urca grăbit treptele hotelului cu servieta sa galbenă în mână. Mă cântărise în treacăt din priviri, dar abia câteva trepte mai sus s-a oprit, s-a întors spre mine şi ochii noştri s-au întâlnit. Nu a zâmbit, ba chiar mi s-a

părut că fața i se întunecă mai degrabă. Am pățit probabil și eu la fel, căci eram mai emoționată ca niciodată. Toată ziua am stat pe plajă, pierdută în visări. Dacă m-ar fi chemat — așa mi se părea că simțeam — nu aș fi putut rezista. Mă credeam gata de orice; mă credeam ca și hotărâtă să renunț la tine, la copil, la viitorul meu, și în același timp — vei înțelege oare? — îmi erai mai drag ca oricând. În după-amiaza aceea, sigur îți mai amintești, am avut o discuție intimă despre o mulțime de lucruri, despre viitorul nostru comun și despre copil, așa cum nu mai făcuserăm de mult. La răsăritul soarelui ne aflam pe balcon, tu și cu mine, iar el a trecut dedesubt pe plajă fără să privească în sus. M-am simțit fericită să-l văd. Pe tine însă te-am mângâiat pe frunte și te-am sărutat pe păr, iar dragostea mea pentru tine conținea în același timp și multă milă îndurerată. În seara aceea am fost foarte frumoasă, chiar tu mi-ai spus-o, și am purtat un trandafir alb la cordon. Poate că nu a fost o întâmplare că străinul s-a așezat cu prietenii lui în apropierea noastră. Nu s-a uitat spre mine, eu însă m-am jucat cu gândul să mă ridic, să merg la masa lui și să-i zic: Iată-mă, mult-așteptatul meu, iubitul meu... ia-mă. În acel moment i s-a adus telegrama, a citit-o, i-a pierit sângele din obraji, apoi i-a șoptit câteva cuvinte celui mai tânăr dintre cei doi ofițeri și, aruncându-mi în treacăt o privire enigmatică, a părăsit sala.

— Și? întrebă Fridolin sec, când ea tăcu.

— Și... nimic. Știu doar că în dimineața următoare m-am trezit cu o anumită senzație de neliniște. Ce mă ne-

liniştea mai mult — că plecase sau că mai putea fi acolo — n-aş şti să-ţi spun, nu am ştiut nici atunci. Însă când nu a apărut nici la prânz, am respirat uşurată. Nu-mi mai pune alte întrebări, Fridolin, ţi-am spus tot adevărul. Dar şi tu ai trăit ceva deosebit în acel loc... ştiu asta.

Fridolin se ridică, făcu prin cameră câţiva paşi în sus şi în jos şi apoi spuse:

— Ai dreptate. Fridolin stătea la fereastră, cu faţa în umbră. Apoi începu cu o voce voalată, niţel ostilă: Dimineaţa, uneori chiar foarte devreme, înainte ca tu să te fi sculat, obişnuiam să mă plimb de-a lungul malului, până dincolo de localitatea noastră; şi, deşi era atât de devreme, soarele se ridicase luminos şi puternic peste mare. Pe mal existau vile mici de ţară, după cum ştii, fiecare fiind o mică lume în sine, unele având grădini în jurul lor, altele fiind înconjurate doar de pădure, iar cabinele de baie erau despărţite de case prin şosea şi o porţiune de plajă. Abia dacă întâlneam vreodată oameni la o oră atât de matinală; iar cei ce se scăldau nu puteau fi văzuţi niciodată. Dar, într-o dimineaţă, am zărit o făptură feminină pe care nu o remarcasem până atunci. Înainta prudent, punând cu grijă un picior în faţa celuilalt, cu braţele întinse spre spate către peretele de lemn, pe terasa îngustă a unei cabine de baie fixate cu piloni în nisip. Era o fată foarte tânără, poate de vreo cincisprezece ani, cu părul blond despletit, curgându-i peste umeri şi peste pieptu-i delicat. Fata privea în jos, înspre apă, înaintând uşor de-a lungul peretelui spre celălalt colţ, cu ochii coborâţi. Deodată am văzut-o chiar vizavi de mine;

întinse brațele mult îndărătul ei, de parcă ar fi vrut să se prindă mai strâns de ceva, își ridică privirea și dintr-odată mă zări. Trupul îi fremătă, ca și cum ar fi trebuit să se scufunde ori să fugă. Dar cum nu ar fi putut să se miște decât foarte încet pe scândura cea îngustă, se hotărî să se oprească — și acum chipul ei vădi mai întâi o mină speriată, apoi una mânioasă și în cele din urmă avu o expresie jenată. Deodată zâmbi, zâmbi minunat; era un salut, chiar un semn de chemare în ochii ei — dar și un gest de ușoară batjocură, atunci când a atins ușor apa de la picioarele ei care ne despărțea. Apoi își îndreptă trupul zvelt ca și cum ar fi fost bucuroasă de frumusețea ei și, așa cum se putea lesne observa, era incitată orgolios și dulce de strălucirea privirii mele. Am stat așa poate preț de zece secunde unul în fața celuilalt, cu buzele întredeschise și ochii scânteind. Mi-am întins brațele spre ea involuntar, iar în ochii ei puteai citi dăruire și bucurie. Brusc însă scutură puternic din cap, își desprinse un braț de la perete, îmi indică poruncitor să mă îndepărtez; și cum nu am fost în stare să mă supun imediat, în ochii ei de copil se ivi o asemenea rugăminte, o asemenea implorare chiar, încât nu-mi rămase nimic altceva decât să o pornesc înapoi. Mi-am continuat drumul cât am putut de repede; nu mi-am întors nici o singură dată capul, și nu din considerație, din supunere sau din spirit calaveresc, ci din cauză că în ultima ei privire intuisem o emoție care mergea dincolo de tot ce trăisem vreodată, care mă aducea în prag de leșin.

Apoi Fridolin tăcu.

— Și cât de des, întrebă Albertine, uitându-se în fața ei și fără nici un fel de intonație, ai mai luat-o după aceea pe același drum?

— Ce ți-am povestit, replică Fridolin, s-a petrecut întâmplător în ultima zi a șederii noastre în Danemarca. Nici eu nu știu ce ar fi fost în alte condiții. Nu mai pune nici tu întrebări, Albertine.

Mai stătea încă la fereastră, nemișcat. Albertine se ridică, se îndreptă spre el, ochii îi erau umezi și întunecați, fruntea ușor încrețită.

— Pe viitor ne vom relata pe loc astfel de lucruri, spuse.

El dădu din cap fără să scoată un cuvânt.

— Promite-mi.

O trase la pieptul lui.

— Nu știi asta? o întrebă; dar vocea lui tot mai suna aspru.

Ea îi luă mâinile, i le mângâie și privi spre el cu ochi împăienjeniți, iar Fridolin avu impresia că i-ar putea citi gândurile în adâncul lor. Își mai aminti și alte peripeții de-ale lui din tinerețe, mai reale; în unele dintre ele fusese deja inițiată, căci, cedând prea ușor curiozității ei geloase, el îi mărturisise câte ceva încă din primii lor ani de căsnicie, ba chiar, după cum avea să i se pară lui adesea, divulgase ceea ce ar fi fost mai bine să fi ținut doar pentru el. Era conștient că la această oră anumite amintiri i se impuneau lui Albertine cu insistență, așa că nici nu se miră când, ca din vis, ea pronunță numele pe jumătate uitat al unei iubite de-a lui din tinerețe.

Îi trase mâinile la buzele lui.

— În orice ființă — crede-mă, chiar dacă ar putea să sune banal —, în orice ființă pe care am avut impresia că o iubesc te-am căutat mereu numai pe tine. Asta o știu mai bine decât poți tu să înțelegi, Albertine.

Ea zâmbi sumbru.

— Și dacă mi-ar fi plăcut și mie să merg mai întâi în căutare? spuse ea.

Privirea ei se schimbă, deveni rece și de nepătruns. El îi lăsă mâinile să alunece dintr-ale sale, ca și cum ar fi prins-o cu un neadevăr, cu o trădare; ea spuse însă:

— Ah, dacă ați ști voi..., și tăcu din nou.

— Dacă am ști...? Ce vrei să spui cu asta?

Replica ei veni cu o duritate stranie:

— Aproximativ ceea ce-ți imaginezi, dragul meu.

— Albertine... există deci ceva ce mi-ai ascuns?

Ea dădu din cap și privi înaintea ei cu un surâs ciudat.

În el se treziră niște îndoieli de neînțeles, lipsite de sens.

— Nu prea pricep, spuse. De abia dacă aveai șaptesprezece ani când ne-am logodit.

— Șaisprezece și ceva, da, Fridolin. Și totuși — ea îl privi direct în ochi — nu a ținut de mine că am devenit soția ta fiind fecioară.

— Albertine...!

Ea istorisi:

— Era la Wörthersee, cu puțin înainte de logodna noastră, Fridolin, când un tânăr foarte drăguț a apărut într-o frumoasă seară de vară la fereastra mea, care dădea spre o pajiște întinsă; am stat de vorbă și mi-a trecut

prin minte în timpul acestei discuții..., ia ascultă ce mi-a trecut prin minte: uite ce tânăr drăguț și încântător — nu trebuie decât să rostească acum un cuvânt, firește că ar trebui să fie cuvântul potrivit, și atunci m-aș duce cu el afară pe pajiște și m-aș plimba cu el, pe unde ar pofti el... poate prin pădure; sau și mai frumos ar fi dacă am merge amândoi cu barca pe lac... iar el ar putea primi în această noapte de la mine tot ce mi-ar cere. Da, asta am gândit. — Numai că el nu rosti cuvântul, el, încântătorul tânăr; mi-a sărutat doar cu delicatețe mâna... iar în dimineața următoare m-a întrebat... dacă voiam să-i devin soție. Iar eu am spus da.

Fridolin dădu drumul necăjit mâinii ei.

— Și dacă în acea seară, spuse el apoi, ar fi stat întâmplător un altul la fereastra ta și i-ar fi venit în minte cuvântul potrivit, de exemplu..., se gândi ce cuvânt să spună, dar ea întinse deja brațele ca apărându-se.

— Un altul, oricare ar fi fost acela, ar fi putut spune ce-ar fi dorit... nu prea i-ar fi folosit la ceva. Și dacă nu ai fi fost tu acela care s-ar fi aflat în fața ferestrei mele — îi adresă un surâs —, atunci cu siguranță că nici seara de vară nu ar fi fost atât de frumoasă.

El strâmbă din gură batjocoritor.

— Așa spui în această clipă, poate că așa crezi în această clipă. Dar...

Bătu la ușă. Servitoarea intră și anunță că venise menajera din strada Schreyvogel pentru a-l pofti pe domnul doctor la consilierul aulic, căruia îi era din nou foarte rău. Fridolin se duse în anticameră, află de la mesageră că

domnul consilier aulic suferise un atac de cord și era acum într-o stare foarte proastă și promise că se va duce neîntârziat să-l consulte.

— Vrei să pleci...? întrebă Albertine, văzându-l că se pregătește iute pentru plecare, pe un ton atât de supărat, de parcă i-ar fi făcut cu bună știință ceva rău ei.

Fridolin răspunse, aproape surprins:

— Trebuie.

Ea oftă ușor.

— Să sperăm că nu va fi atât de rău, spuse Fridolin, până acum o doză de morfină l-a ajutat întotdeauna să treacă peste criză.

Camerista îi adusese blana, Fridolin o sărută pe Albertine pe frunte și pe gură destul de distrat, ca și cum discuția din ultima oră s-ar fi șters deja din memoria lui, și plecă grăbit.

2

Pe stradă trebui să se desfacă la haină. Se pornise deodată dezgheţul, zăpada aproape că se topise pe trotuar, iar în aer plutea o adiere a primăverii ce se pregătea să vină. De la locuinţa lui Fridolin din Josefstadt în apropierea Spitalului General de abia se făcea un sfert de oră până în strada Schreyvogel; şi astfel Fridolin sui curând scara în spirală, prost luminată a casei vechi, până la etajul doi şi trase de clopoţel; dar înainte ca sunetul de modă veche să se facă auzit, observă că uşa era întredeschisă; intră prin vestibulul neluminat în camera de zi şi văzu pe dată că venise prea târziu. Lampa verde cu gaz care atârna din tavan arunca o lumină mată peste plapuma sub care zăcea întins şi nemişcat un trup slab. Chipul mortului era în umbră, dar Fridolin îl cunoştea atât de bine, încât i se păru că-l vede cu toată claritatea — tras, brăzdat de riduri, cu fruntea înaltă, cu barba albă scurtă, cu urechile păroase, izbitor de urâte. Marianne, fata consilierului aulic, şedea la picioarele patului cu braţele atârnându-i inerte, ca pradă unei totale epuizări. În încăpere mirosea a mobile vechi, medicamente, gaz, bucătărie;

puțin și a apă de colonie și săpun de trandafiri, iar Fridolin simți întru câtva și mirosul fad și dulceag al acestei fete atât de palide, care era încă tânără și care de luni de zile, de ani de zile se ofilea încet într-o muncă gospodărească grea de îngrijire obositoare la căpătâiul bolnavului și de veghere pe timp de noapte.

Când intrase medicul, ea își îndreptase privirea spre el, dar în lumina sărăcăcioasă de abia de putu să vadă dacă obrajii ei se roșiseră ca de obicei când apărea el. Vru să se ridice, însă Fridolin o opri cu o mișcare a mâinii, așa că ea schiță din ochii ei mari, dar tulburi, un salut. El păși la picioarele patului, atinse mecanic fruntea mortului și brațele lui care zăceau cu mânecile cămășii larg deschise pe plapumă, apoi își lăsă umerii în jos cu un ușor gest de regret, își băgă mâinile în buzunarele hainei de blană, își lăsă privirea să colinde prin cameră și se opri în cele din urmă asupra lui Marianne. Părul ei era bogat și blond, dar de o uscăciune mată, gâtul frumos modelat și suplu, dar nu cu totul lipsit de riduri și de o nuanță gălbuie, iar buzele parcă se subțiaseră de la atâtea vorbe nerostite.

— Ei bine, spuse el în șoaptă și aproape jenat, draga mea domnișoară, evenimentul nu vă prinde probabil nepregătită.

Ea îi întinse mîna. El o luă cu compătimire, întrebă conform celor cerute de datorie cum se derulase atacul ce-i fusese fatal tatălui, ea relată scurt și la obiect și vorbi apoi despre ultimele zile, relativ bune, în care Fridolin nu mai văzuse bolnavul. Fridolin își trăsese un scaun, se așează vizavi de Marianne și îi dădu a înțelege, pe un ton con-

solator, că în ultimele ore tatăl ei nu suferise aproape deloc; apoi se interesă dacă rudele fuseseră înștiințate. Da, menajera era deja pe drum spre un unchi și, în orice caz, curând va apărea domnul dr Roediger, „logodnicul meu", adăugă ea și îl privi pe Fridolin pe frunte, nu în ochi.

Fridolin dădu doar din cap. În decursul unui an, îl întâlnise în casă de două-trei ori pe dr. Roediger. Tânărul foarte slab, palid, cu o barbă scurtă, blondă și cu ochelari, docent în istorie la Universitatea din Viena, îi plăcuse, fără a-i trezi mai mult interes de-atât. Marianne ar arăta desigur mai bine, se gândi el, dacă ar fi iubita lui. Părul ei ar fi mai puțin mat, buzele mai roșii și mai pline. Câți ani o fi având? se întrebă apoi. Când am fost chemat pentru prima dată la consilierul aulic, acum trei sau patru ani, avea douăzeci și trei. Pe atunci, mama ei trăia încă. Era mai veselă pe când îi trăia mama. Nu a luat la un moment dat, pentru scurt timp, lecții de canto? Deci cu docentul ăsta vrea să se mărite. De ce oare? Îndrăgostită sigur că nu este de el, și nici mulți bani nu pare să aibă. Ce fel de căsnicie va fi asta? Ei, o căsnicie ca mii de alte căsnicii. Ce mă privește pe mine? Este foarte posibil să nu o mai revăd niciodată, căci de acum încolo nu mai am ce căuta în această casă. Ah, câți oameni n-am mai revăzut niciodată, oameni care-mi erau mai apropiați decât îmi este ea.

În timp ce-i treceau aceste gânduri prin cap, Marianne începuse să vorbească despre răposat — cu o anumită insistență, de parcă ar fi devenit deodată, prin simplul fapt al morții lui, un om remarcabil. Chiar nu

avusese decât cincizeci și patru de ani? Firește, numeroasele griji și decepții, soția mereu suferindă și fiul îi produseseră atâtea necazuri! Cum, ea avea un frate? Sigur că da. Doar îi povestise deja o dată domnului doctor. Fratele ei trăia acum undeva în străinătate, aici în biroul Mariannei era un tablou pe care îl pictase el la vârsta de cincisprezece ani. Reprezenta un ofițer care alerga în josul unui deal. Tatăl se făcuse mereu că nici nu vede tabloul. Dar era o pictură bună. Fratele ar fi putut să ajungă departe cu pictatul în condiții mai favorabile.

Cum s-a animat vorbind, gândi Fridolin, și cum îi lucesc ochii! Febră? Tot ce se poate. A slăbit și mai mult în ultima vreme. Pneumonie probabil.

Marianne vorbea încontinuu, dar lui i se părea că ea nici nu realiza exact cu cine vorbea; sau că vorbea cu sine însăși. Sunt doisprezece ani de când a plecat fratele de-acasă, da, ea nu era decât un copil când a dispărut brusc. Cu patru sau cinci ani în urmă venise ultima veste de la el, dintr-un orășel italienesc. Ciudat, dar îi uitase numele. Continuă așa să debiteze un timp lucruri indiferente, fără legătură, aproape fără noimă, până ce tăcu dintr-odată, rămânând mută, cu capul în mâini. Fridolin era obosit și plictisit, își dorea să apară cineva, rudele sau logodnicul. Tăcerea din cameră apăsa greu. Ca și cum mortul ar fi tăcut și el împreună cu ei. Și nu fiindcă acum îi era imposibil să mai vorbească, ci în mod intenționat și bucurându-se răutăcios de necazul lor.

Aruncându-i mortului o privire piezișă, Fridolin spuse:

— În orice caz, așa cum stau lucrurile acum, este bine, domnișoară Marianne, că nu mai trebuie să rămâneți prea mult timp în această locuință — și, întrucât ea ridică puțin capul, fără a se uita însă la Fridolin, el continuă: Logodnicul dumneavoastră va căpăta desigur curând o catedră; la Facultatea de Filosofie situația este doar mai bună în această privință decât la noi.

Se gândi că în urmă cu câțiva ani și el aspirase la o carieră academică, dar că, având în vedere înclinația sa spre o existență mai confortabilă, se decisese în final pentru exercitarea practică a meseriei lui; și deodată i se păru că, față de admirabilul dr. Roediger, el este în inferioritate.

— În toamnă ne vom muta, spuse Marianne fără să se miște. A fost numit la Göttingen.

— A, spuse Fridolin și vru să formuleze un fel de felicitări, dar i se păru cam nepotrivit în acest moment și în aceste împrejurări. Aruncă o privire spre geamul închis și, fără a cere în prealabil permisiunea, așa ca în exercitarea unui drept medical, deschise ambele aripi ale ferestrei, lăsând să intre aerul care, devenit între timp mai călduț și mai primăvăratic, părea să aducă cu el o mireasmă ușoară din bătrânele păduri îndepărtate. Când se întoarse din nou cu fața spre cameră, văzu ochii Mariannei îndreptați spre el întrebător. Se apropie de ea și remarcă:

— Să sperăm că aerul proaspăt vă va prinde bine. S-a făcut de-a dreptul cald, și astă-noapte — era să zică: ne-am întors în furtună de zăpadă de la balul mascat spre casă, dar schimbă iute fraza și o completă: Astă-noapte zăpada era încă de o jumătate de metru pe străzi.

Ea de-abia auzi ce-i spuse. Ochii i se umeziră, lacrimi mari începură să-i curgă pe obraji, şi iar îşi ascunse faţa în mâini. Fridolin îi puse fără să vrea mâna pe creştetul capului şi o mângâie pe frunte. Simţi cum corpul ei începe să tremure; plângea înfundat cu sughiţuri, de abia auzindu-se la început, apoi treptat mai tare, iar în final complet nestăpânită. Dintr-odată alunecă de pe fotoliu, la picioarele lui Fridolin, îi înlănţui genunchii cu braţele şi îşi apăsă chipul de ei. Apoi privi în sus spre el cu ochii larg deschişi, îndureraţi şi sălbatici, şi murmură fierbinte:

— Nu vreau să plec de aici. Chiar dacă nu mai veniţi niciodată, dacă nu vă voi mai vedea vreodată; vreau să trăiesc în preajma dumneavoastră.

El era mai degrabă mişcat decât surprins; căci ştiuse dintotdeauna că era îndrăgostită de el sau că-şi imagina că este.

— Ridicaţi-vă, Marianne, spuse încet.

Se aplecă spre ea, o ridică blând şi se gândi: sigur că este şi ceva isterie aici. Aruncă o privire laterală spre tatăl mort. Oare nu aude tot? se gândi. Şi dacă este doar o moarte aparentă? Şi dacă oamenii sunt în aceste prime ore după deces doar într-o letargie...? O ţinea pe Marianne în braţe, dar totodată puţin îndepărtat de el, şi îi aplică aproape involuntar un sărut pe frunte, ceea ce chiar lui i se păru nitel ridicol. Îşi aminti în treacăt de un roman pe care îl citise cu ani în urmă şi în care se întâmpla ca un bărbat foarte tânăr, băiat încă, să fie sedus, de fapt violat la patul de moarte al mamei lui de către prietena

acesteia. În aceeași clipă, nu știa de ce, trebui să se gândească la soția lui. Simți amar împotriva ei și o mânie înăbușită față de domnul din Danemarca cu servieta galbenă pe treapta hotelului. O trase mai tare pe Marianne spre el, numai că nu simți nici urmă de excitare; privelișteа părului uscat, fără pic de luciu și mirosul dulceag și fad al rochiei ei neaerisite îi produseră mai degrabă o ușoară repulsie. Acum clopoțelul sună afară, și el se simți ca eliberat, îi sărută rapid Mariannei mâna, cu recunoștință parcă, și se duse să deschidă. Era dr. Roediger, într-o pelerină de-un gri închis, cu șoșoni, o umbrelă în mână și o expresie gravă a feței adecvată împrejurărilor. Cei doi domni se salutară din cap mai intim decât ar fi corespuns relației reale dintre ei. După aceea intrară amândoi în cameră, Roediger exprimându-și compasiunea după ce aruncase mai întâi o privire tulburată mortului; Fridolin se duse în camera alăturată, pentru a redacta anunțul mortuar medical, îndreptă flacăra de gaz mai sus peste masa de scris, și privirea sa căzu pe portretul ofițerului în uniformă albă care alerga în josul dealului cu sabia ridicată, în calea unui dușman nevăzut. Era pus într-o veche ramă îngustă aurie și nu arăta cu nimic mai bine decât o modestă oleografie.

Cu certificatul de deces completat, Fridolin păși din nou în camera vecină, unde logodnicii ședeau la patul tatălui, ținându-și mâinile împreunate.

Iarăși se auzi clopoțelul de la ușă. Dr. Roediger se ridică și se duse să deschidă. În acest timp, Marianne spuse, aproape imperceptibil, privind spre podea: „Te iubesc".

Fridolin replică doar pronunțând numele Mariannei nu fără o nuanță de tandrețe. Roediger se întoarse cu o pereche mai în vârstă. Erau unchiul și mătușa Mariannei; au fost schimbate câteva cuvinte, corespunzător situației, cu tulburarea pe care obișnuiește să o răspândească în jurul ei prezența unui om de curând decedat. Mica odaie arătă deodată ca suprapopulată de oaspeți îndoliați, așa că Fridolin se simți în plus, își luă rămas-bun și fu condus la ușă de Roediger, care se simți îndatorat să spună câteva cuvinte de mulțumire și își exprimă speranța unei apropiate reîntâlniri.

3

Ajuns în faţa porţii, Fridolin privi spre fereastra pe care chiar el o deschisese mai devreme; aripile ei tremurau uşor în bătaia vântului ce anunţa primăvara. Oamenii rămaşi acolo sus, cei vii ca şi cel mort, i se păreau în aceeaşi măsură fantomatic de ireali. El însuşi se simţea ca scăpat; nu atât dintr-un incident, cât mai degrabă dintr-o vrajă melancolică ce nu avea să capete putere asupra lui. Ca singură consecinţă nutri o lipsă ciudată de chef de a se duce acasă. Zăpada se topise pe străzi, pe stânga şi pe dreapta erau adunate grămezi mici de un alb murdar, flăcările de gaz pâlpâiau în felinare, de la o biserică apropiată bătură orele unsprezece. Fridolin decise să mai petreacă înainte de culcare o jumătate de oră într-un colţ liniştit de cafenea din apropierea locuinţei sale şi o luă pe drumul ce ducea prin parcul Primăriei. Pe bănci întunecate şedea pe ici, pe colo o pereche înlănţuită, ca şi cum chiar ar fi venit deja primăvara şi aerul cald înşelător nu ar fi fost încărcat de pericole. Întins cât era de lung pe o bancă, cu pălăria trasă pe frunte, zăcea un om destul de zdrenţăros. Dacă l-aş trezi, se gândi Frido-

lin, şi i-aş dărui bani pentru un adăpost de noapte? Ah, ce aş rezolva astfel, reflectă el mai departe, ar trebui să-i fac rost şi mâine de unul, altminteri nu ar avea nici un sens, şi până la urmă aş mai fi şi suspectat de relaţii condamnabile cu el. Şi acceleră pasul, ca pentru a scăpa cât mai repede posibil de orice fel de răspundere şi tentaţie. De ce tocmai ăla? se întrebă, când numai în Viena există deja mii de astfel de amărâţi. Dacă ar fi să ne ocupăm de toţi — de destinele tuturor necunoscuţilor! Îi veni în minte mortul pe care tocmai îl părăsise şi se gândi cu ceva fiori, ba chiar cu silă, că în trupul slab, întins sub plapuma din flanel maro, conform eternelor legi îşi începuseră deja treaba descompunerea şi putrefacţia. Şi se bucură că el mai trăia, că pentru el toate aceste lucruri hâde erau, conform tuturor probabilităţilor, încă departe; ba că se afla încă în plină tinereţe, că avea o femeie atrăgătoare şi şarmantă care îi aparţinea şi că mai putea avea şi altele, dacă îi venea cheful. Pentru asta ar fi fost desigur necesar mai mult timp liber decât îi stătea lui la dispoziţie; şi îi veni în minte că mâine la ora opt trebuia să fie în secţie, de la unsprezece la unu să viziteze pacienţi particulari, după-amiază de la trei la cinci să ţină consultaţii şi că pentru orele de seară îi mai erau rezervate câteva vizite la domiciliul bolnavilor. Ei, bine, să sperăm cel puţin că nu va fi luat din nou în mijlocul nopţii, aşa cum i se întâmplase astăzi.

Traversă piaţa Primăriei, care avea o strălucire mată ca un iaz cafeniu, şi se îndreptă spre districtul Josefstadt din apropierea casei. Percepu în zare un zgomot înăbuşit de

pași regulați și văzu, încă destul de departe, tocmai luând-o pe după colțul unei străzi, o ceată mică de studenți care, șase sau opt la număr, se îndreptau în direcția lui. Când tinerii ajunseră în lumina unui felinar, i se păru că recunoaște în ei pe alemanii albaștri. Nu fusese niciodată membru într-o asociație, dar participase la câteva dueluri între studenți. Legat de această amintire din epoca studenției lui îi veniră în minte dominourile roșii care-l ademeniseră noaptea trecută în lojă, după care la scurt timp îl părăsiseră brutal. Studenții erau aproape de tot, vorbeau tare și râdeau; oare nu cunoșteau pe vreunul din spital? Însă din cauza iluminării nesigure nu era posibil să distingi ca lumea fizionomiile. Trebui să se țină cât mai aproape de zid ca să nu se ciocnească de ei; iată c-au trecut; numai cel care venea ultimul, un tip lung cu paltonul deschis, având peste ochiul stâng un bandaj, păru să rămână intenționat puțin în urmă și îl înghionti cu cotul întins lateral. Nu putea fi o întâmplare. Ce l-a apucat pe tip, se întrebă Fridolin și se opri fără să vrea; celălalt făcu la fel după doi pași și astfel se priviră timp de o clipă în ochi de la o distanță potrivită. Fridolin se îndepărtă însă brusc și porni mai departe. Auzi un râs scurt în spatele lui — era cât pe ce să se întoarcă încă o dată, pentru a-l pune la punct pe tânăr, dar simți că-i bate ciudat inima, cum i se întâmplase o dată cu vreo doisprezece-paisprezece ani în urmă, când cineva ciocănise foarte tare la ușa lui, în timp ce se afla cu tipa aceea drăgălașă căreia-i plăcea să trăncănească mereu despre un logodnic ce trăia departe și probabil nici măcar nu exista; în realitate nu fusese

decât poştaşul. — Şi exact aşa ca atunci îşi simţi şi acum inima bătând. Ce-i asta, se întrebă agasat şi observă că genunchii îi tremurau puţin. Laş...? E absurd, îşi răspunse singur. Să mă pun cu un student beat, eu, un bărbat de treizeci şi cinci de ani, medic practician, căsătorit, tată al unui copil — provocare la duel! Martori! Luptă! Şi la urma urmei din cauza unei înghiontiri atât de stupide să mă aleg cu o lovitură în braţ? Şi incapabil să-mi exercit meseria timp de câteva săptămâni? — Sau cu un ochi scos? — Sau chiar cu septicemie? — Şi în opt zile în situaţia domnului din strada Schreyvogel sub plapuma din flanel maro? Laş...? Se luptase în trei dueluri cu sabia, ba chiar fusese o dată gata şi de un duel cu pistolul! Nu la solicitarea lui se renunţase atunci la poveste în chip amiabil! Şi profesia lui! Pericole din toate părţile şi în orice moment — numai că tot uiţi că e aşa. Cât timp o fi de când copilul bolnav de difterie îi tuşise în faţă? Trei sau patru zile, nu mai mult de-atât. Ăsta era în orice caz un lucru mai îngrijorător decât o mică răfuială cu săbiile. Şi chiar îi ieşise complet din minte. Ei bine, dacă se mai întâlnea cu tipul ăla, lucrurile se puteau regla atunci. Nu era nicidecum obligat la miezul nopţii, în drum de la un bolnav sau chiar spre un bolnav, căci s-ar fi putut întâmpla... nu, realmente nu era obligat să reacţioneze la un gest studenţesc prostesc. Dacă acum i-ar ieşi în cale, de exemplu, tânărul danez, cu care Albertine — ei nu, ce-i tot trecea prin minte? Da, nu era cu mult diferit dacă ar fi fost iubita ăluia. Era chiar mai rău. Da, ăla să-i fi ieşit acum în cale! O, ar fi un adevărat deliciu să stai undeva

într-un luminiș de pădure față în față cu el și să îndrepți spre fruntea lui cu păr blond pieptănat lins țeava unui pistol.

Se trezi dintr-odată, dincolo de ceea ce-și propusese, într-o străduță îngustă, pe care se perindau numai câteva târfulițe amărâte căutând să agațe un bărbat pentru o noapte. Fantomatic, se gândi. Și studenții cu glugi albastre îi deveniră deodată fantomatici în amintire, la fel și Marianne, logodnicul ei, unchiul și mătușa, imaginându-și-i acum pe toți, mână în mână, înșirați în jurul patului mortuar al bătrânului consilier aulic; și Albertine, care îi plutea prin fața ochilor minții ca și cum ar fi fost profund adormită, ținându-și mâinile sub ceafă, chiar și copilul lui, care zăcea acum ghemuit în patul său strâmt și alb de alamă sau bona cu obrajii roșii și semnul din naștere pe tâmpla stângă — toți se depărtaseră complet înspre lumea fantomelor. Iar această senzație, deși îl făcea să se înfioare puțin, avea totodată ceva liniștitor, care părea să-l elibereze de orice responsabilitate, ba chiar să-l desprindă din orice legătură omenească.

Una dintre fetele care se agitau prin jur îl chemă să meargă cu ea. Era o făptură delicată, încă foarte tânără, deosebit de palidă și cu buze rujate. Ar putea să se sfârșească tot prin moarte, gândi el, numai că nu atât de repede! Tot lașitate? În fond, da. Îi auzi pașii, apoi și vocea îndărătul lui.

— Nu vrei să vii, doctore?

Se răsuci involuntar.

— De unde mă cunoști? întrebă.

— Pe mata' nu te cunosc, spuse ea, da' pe-aici prin cartier toți sunt doctori.

Din timpul liceului nu mai avusese nimic de-a face cu o femeie de această speță. Se întorcea deodată în anii săi de adolescență, de-l excita această ființă? Își aminti de o cunoștință pasageră, un tânăr elegant, despre care se spunea că avea un noroc fabulos la femei, cu care, student fiind, șezuse după un bal într-un local de noapte și care, înainte de a se îndepărta cu o vizitatoare profesionistă, replicase la privirea oarecum mirată a lui Fridolin cu cuvintele: „Este totuși cel mai comod... și nici nu sunt cele mai rele."

— Cum te cheamă? întrebă Fridolin.

— Păi da' cum să mă cheme oare? Miți, normal.

Și deja răsucise cheia în ușa casei, păși în antreu și așteptă ca Fridolin s-o urmeze.

— Hai, repede! spuse, văzându-l că ezită.

Apoi el ajunse lângă ea, ușa se închise în urma lui, ea încuie, aprinse o lumânărică de ceară și îi lumină drumul. Am înnebunit? se întrebă Fridolin. Bineînțeles că n-o s-o ating.

În odaia ei ardea o lampă cu ulei. Ea răsuci fitilul ceva mai mult, era o cameră foarte confortabilă, ordonată și, în orice caz, mirosea mult mai plăcut decât, să zicem, în casa Mariannei. Firește — aici doar nu zăcuse timp de luni de zile un om bătrân. Fata zâmbi, se apropie ușor de Fridolin care o dădu blând la o parte. Atunci ea îi indică un balansoar, în care el se lăsă cu plăcere.

— Ești bine-nțeles foarte obosit, fu de părere ea.

El dădu din cap că da. Iar ea, în timp ce se dezbrăca fără grabă:

— Păi da, ca un om care toată ziua a muncit. Ceea ce face treaba mai ușoară pentru alde d-astea ca noi.

El observă că buzele ei nu erau de fapt rujate, ci colorate de un roșu natural, și îi făcu un compliment în acest sens.

— Da' de ce să mă fardez? întrebă ea. Ce crezi, câți ani să am?

— Douăzeci? încercă Fridolin să ghicească.

— Șap'șpe, spuse fata, se așeză în poala lui și își încolăci ca un copil brațul în jurul gâtului său.

Cine oare să ghicească pe lumea asta, se gândi el, că mă aflu tocmai acum în această încăpere? Oare aș fi socotit-o chiar eu posibil acum o oră, acum zece minute? Și — de ce? De ce? Fata îi căută buzele cu ale ei, el se dădu pe spate, ea îl privi cu ochi mari, puțin triști, apoi se lăsă să alunece din poala lui. Lui Fridolin mai că îi păru rău, căci în înlănțuirea ei fusese multă tandrețe mângâietoare.

Fata luă un halat roșu care zăcea pe marginea patului desfăcut, se băgă în el și își strânse brațele pe piept, așa încât tot corpul îi era învelit.

— Ți-e bine-așa? întrebă fără ironie, mai curând timid, ca și cum și-ar da osteneală să-l înțeleagă.

Fridolin nici nu știa ce să răspundă.

— Ai ghicit corect, spuse el apoi, chiar sunt obosit și mi se pare foarte plăcut să șed aici în balansoar și să stau pur și simplu să te ascult. Ai o voce atât de plăcută, de blândă. Hai, vorbește, povestește-mi ceva.

Ea ședea pe pat și clătina din cap.

— Ți-e teamă, asta e, spuse ușor. Și apoi ca pentru ea, de abia auzit: Păcat!

Acest ultim cuvânt îi trimise lui Fridolin un val fierbinte prin sânge. Se apropie de ea, vru s-o cuprindă în brațe, îi spuse că îi inspira deplină încredere, rostind astfel chiar adevărul. O trase la el, stărui, așa cum faci cu o fată, cu o femeie iubită. Ea i se împotrivi, el se rușină și îi dădu în sfârșit drumul.

Fata spuse:

— Doar nu poți ști, odată ș-odată tot tre' să vină. Ai foarte multă dreptate dacă ți-e teamă. Și dacă se-ntâmplă ceva m-ai blestema.

Respinse cu atâta hotărâre bancnotele pe care i le oferi, încât Fridolin nu putu să insiste mai mult. Fata își puse un șal îngust de lână albastră, aprinse o lumânare, îi lumină drumul, îl însoți până jos și descuie poarta.

— Rămân azi acasă, spuse.

El îi luă mâna și i-o sărută involuntar. Îl privi uimită, aproape speriată, apoi râse jenată și mulțumită:

— Ca la o don'șoară adevărată, zise.

Poarta se închise în urma lui și Fridolin înregistră în minte cu o privire rapidă numărul casei, pentru a putea să-i trimită sărmanei ființe mâine niște vin și dulciuri.

4

Între timp se făcuse mai cald. Vântul călduţ adu-
se în uliţă un iz de poieni umede şi de îndepăr-
tată primăvară montană. Şi acum încotro? se întrebă Fri-
dolin, ca şi cum nu ar fi fost de la sine înţeles să se ducă
în sfârşit acasă şi să se culce. Dar nu se putea hotărî să facă
asta. De când cu întâlnirea neplăcută cu alemanii se simţea
un apatrid, un izgonit... Sau de când cu confesiunea Mari-
annei? — Nu, încă dinainte — de când cu discuţia de astă-
seară cu Albertine, se distanţa tot mai mult de perimetrul
obişnuit al existenţei sale înspre o altă lume, străină, înde-
părtată.

Străbătu în lung şi-n lat străzile noptatice, lăsă vânticelul
cald să-i sufle uşor pe frunte şi în sfârşit, cu pas hotărât, ca
şi cum ar fi ajuns acum la îndelung căutatul său ţel, intră
într-o cafenea de rang inferior, care era confortabilă în
vechi stil vienez, nu în mod special spaţioasă, luminată
potrivit şi doar puţin frecventată la această oră târzie.

Într-un colţ, trei domni jucau cărţi; un chelner care-i
chibiţase până atunci îl ajută pe Fridolin să-şi scoată blana,

îi luă comanda și îi puse reviste ilustrate și ziare de seară pe masă. Fridolin se simți în siguranță și începu să răsfoiască în treacăt jurnalele. Privirea îi rămânea fixată pe câte un rând, ici, colo. Într-un anumit oraș din Boemia fuseseră smulse indicatoare stradale în limba germană. În Constantinopole se ținea o conferință pe tema construirii unei căi ferate în Asia Mică, la care participa și Lordul Cranford. Firma Benies & Weingruber devenise insolvabilă. Prostituata Anna Tiger se răzbunase pe prietena ei Hermine Drobizky, atacând-o din gelozie cu vitriol. În seara aceasta se organiza în Sophiensäle un ospăț cu heringi. O fată tânără, Marie B., domiciliată în Schönbrunner Hauptstraße 28, se otrăvise cu sublimat. — Toate aceste fapte, cele indiferente ca și cele triste, exercitau, în cotidianul lor sec, un efect întru câtva liniștitor asupra lui Fridolin, dezmeticindu-l oarecum. Îi părea rău de fata cea tânără, Marie B.; sublimat, ce prostie. În aceeași secundă, în care el șade comod în cafenea, Albertine doarme calmă cu brațele sub ceafă, iar consilierul aulic a depășit deja orice suferință pământească, Marie B., din Schönbrunner Hauptstraße 28, se zvârcolește în chinuri absurde.

Privi pe deasupra ziarului. Văzu atunci îndreptați spre el doi ochi de la o masă de vizavi. Era posibil? Nachtigall*...?

Acesta îl recunoscuse deja, ridică, plăcut surprins, ambele brațe și se apropiară de Fridolin — era un bărbat încă tânăr, masiv, lat în umeri, aproape greoi, cu părul lung, ușor ondulat, blond și deja ușor grizonant, cu o

* Nachtigall este și nume propriu, dar înseamnă și privighetoare. (*N. t.*)

mustață blondă „pe oală" în stil polonez. Purta o pelerină de culoare gri, pe care o ținea deschisă, pe dedesubt un frac cam soios, o cămașă șifonată cu trei nasturi cu briliante false, un guler mototolit și o cravată albă de mătase care-i flutura. Pleoapele lui erau înroșite ca după multe nopți nedormite, însă ochii albaștri îi străluceau veseli.

— Ești la Viena, Nachtigall? exclamă Fridolin.

— Nu știi, spuse Nachtigall cu un accent moale polonez și ușoare intonații evreiești. Cum de nu știi? Sunt atât de renumit.

Râse tare și binevoitor și se așeză vizavi de Fridolin.

— Cum? întrebă Fridolin. Poate ai devenit în ascuns profesor de chirurgie?

Nachtigall râse și mai cu poftă.

— Nu m-ai auzit acum? Acolo sus?

— Să te fi auzit? — A, da!

Și abia acum realiză Fridolin că auzise în timp ce intra, ba chiar mai devreme, pe când se apropia de cafenea, răzbătând sunete de pian din fundul vreunei pivnițe.

— Deci tu erai? exclamă.

— Care altul? râse Nachtigall.

Fridolin dădu din cap. Sigur că da: acel tușeu de o energie specială, acele armonii ale mâinii stângi ciudate, nițel arbitrare, dar sunând atât de plăcut... De la început i se păruseră cunoscute.

— Deci te-ai decis complet în această direcție? îl întrebă.

Își amintea că Nachtigall renunțase definitiv la studiul medicinei încă de la al doilea examen preliminar la

zoologie, chiar reușit, deși dat cu o întârziere de șapte ani. Însă mult timp se mai perindase prin spital, sală de disecții, laboratoare și săli de curs, unde, cu capul său blond de artist, gulerul său veșnic mototolit, cravata fluturândă care odinioară fusese albă, întruchipase nu numai în fața colegilor, ci și a unora dintre profesori o figură realmente îndrăgită, frapantă, populară în sens plăcut. Fiu al unui cârciumar evreu dintr-un orășel de provincie polonez, venise la vremea respectivă din locul său natal la Viena, spre a studia medicina. Sprijinul minor al părinților fusese încă de la început neglijabil și în curând total sistat, ceea ce nu-l împiedicase să apară în continuare în Riedhof la o masă a mediciniștilor la care obișnuia să se așeze și Fridolin. Achitarea consumației lui fusese preluată de la un moment încolo de un coleg mai înstărit, de fiecare dată altul. Și îmbrăcăminte primea uneori în dar, ceea ce de asemenea accepta cu plăcere și fără falsă mândrie. În orășelul său natal deprinsese de la un pianist local elementele de bază ale cântatului la pian, iar la Viena frecventa ca *studiosus medicinae* în același timp Conservatorul, unde pare-se că era considerat un talent pianistic foarte promițător. Dar nici aici nu a fost destul de serios și de conștiincios pentru a se perfecționa cu adevărat; curând se mulțumi întru totul cu succesele sale muzicale din cercul cunoștințelor, ca și cu plăcerea pe care le-o producea cântându-le la pian. Un timp a funcționat ca pianist într-o școală de dans din suburbie. Colegii de facultate și comesenii au încercat să-l introducă în case mai bune în această

calitate a lui, numai că el cânta cu aceste ocazii doar ce-i plăcea și atâta timp cât îi plăcea, se deda cu tinerele doamne la discuții care nu erau întotdeauna tocmai nevinovat și bea mai mult decât putea să suporte. O dată cântase în casa unui director de bancă muzică de dans. După ce le pusese încă înainte de miezul nopții prin remarci răutăcios-galante în situații jenante pe fetele care treceau prin fața lui dansând și le scandalizase partenerii, îi veni ideea să interpreteze la pian un cancan desfrânat și cântă, acompaniindu-se cu vocea sa puternică de bas, un cuplet deochiat. Directorul de bancă îl puse violent la punct. Nachtigall, plin de o voioșie ferice, se ridică și îl îmbrățișă pe director. Deși evreu și el, acesta, revoltat, îi trânti pianistului în față o vorbă de ocară de prin acele locuri, la care Nachtigall replică neîntârziat cu o palmă zdravănă — iar astfel, cariera sa în casele mai bune din oraș păru definitiv încheiată. În cercuri mai intime știa să se comporte în general mai cu perdea, chiar dacă în astfel de ocazii te vedeai uneori nevoit să-l îndepărtezi din local cu forța la ore înaintate. Dar în dimineața următoare atare incidente erau iertate și uitate de toți participanții. Într-o bună zi — toți colegii săi își încheiaseră deja de mult studiile — dispăru brusc din oraș. Timp de câteva luni mai veniră cărți poștale cu salutări din partea lui din diferite orașe rusești și poloneze; iar odată, fără vreo altă explicație, lui Fridolin, pe care Nachtigall îl avusese întotdeauna în mod special la suflet, i se aminti de existența lui Nachtigall nu doar printr-un salut, ci prin solicitarea unei sume moderate

de bani. Fridolin expedie suma neîntârziat, fără a primi vreodată un cuvânt de mulţumire sau vreun alt semn de viaţă din partea lui Nachtigall.

În acest moment însă, la ora unu fără un sfert noaptea, după opt ani, Nachtigall insistă să regleze pe loc această omisiune şi extrase într-un număr corespunzând cu exactitate bancnote dintr-un portofel destul de jerpelit, care era de altfel umplut binişor, aşa încât Fridolin acceptă cu conştiinţa împăcată restituirea banilor.

— Deci îţi merge bine, observă zâmbind, ca pentru propria sa liniştire.

— Nu pot să mă plâng, replică Nachtigall. Şi punându-şi mâna pe braţul lui Fridolin: Dar acum, zi, cum de-ai ajuns tu în toiul nopţii aici?

Fridolin îşi explică prezenţa la o oră atât de târzie prin necesitatea stringentă de a mai bea o cafea după o vizită nocturnă la un bolnav; trecu însă sub tăcere, fără a şti bine de ce, faptul că nu-şi mai găsise pacientul în viaţă. Apoi se pronunţă la un mod cât se poate de general în legătură cu activitatea sa medicală la policlinică şi în cabinetul său particular şi menţionă că era căsătorit, fericit în căsnicie şi tată al unei fetiţe de şase ani.

Veni rândul lui Nachtigall să povestească. Se perindase, după cum bănuise şi Fridolin, în toţi aceşti ani ca pianist prin toate oraşele şi orăşelele poloneze, româneşti, sârbeşti şi bulgăreşti posibile, la Liov* trăia femeia lui cu patru copii; şi râse cu veselie, ca şi cum ar fi deosebit de

* Lemberg în text. (*N. t.*)

amuzant să ai patru copii, toţi la Liov şi toţi de la exact aceeaşi femeie. Începând cu toamna trecută se stabilise din nou la Viena. Teatrul de varietăţi care îl angajase dăduse rapid faliment, acum cânta în cele mai diverse localuri, cum se nimerea, uneori chiar în două sau trei în aceeaşi noapte, ca de exemplu aici, în pivniţă — nu era un local foarte distins, după cum putea remarca şi el, de fapt un fel de popicărie, iar în ceea ce privea publicul...

— Dar când trebuie să ai grijă de patru copii şi de o femeie în Liov, şi râse din nou însă nu chiar la fel de vesel ca mai înainte. Am uneori de lucru şi în particular, adăugă iute. Şi, sesizând un zâmbet de amintire pe chipul lui Fridolin: Nu la directori de bancă etc., etc., nu, în toate cercurile posibile, şi mai mari, publice sau secrete.

— Secrete?

Nachtigall privi înaintea sa sumbru şi şmechereşte.

— De îndată voi fi iarăşi luat.

— Cum, mai cânţi azi?

— Da, căci acolo începe abia la două.

— Asta-i ceva deosebit de rafinat, spuse Fridolin.

— Da şi nu, râse Nachtigall, dar deveni imediat din nou serios.

— Da şi nu...? repetă Fridolin curios.

Nachtigall se aplecă peste masă spre el.

— Cânt astăzi într-o casă particulară, dar nu ştiu a cui este.

— Deci cânţi astăzi pentru prima dată acolo? întrebă Fridolin cu interes crescut.

— Nu, pentru a treia oară. Numai că va fi probabil din nou o altă casă.

— Nu înțeleg.

— Nici eu, râse Nachtigall. Mai bine nu pui întrebări.

— Hm, făcu Fridolin.

— O, te înșeli. Nu-i ce crezi tu. Am văzut deja multe, nici nu-ți vine să crezi, în astfel de orașe mici — mai cu seamă în România — trăiești multe. Dar aici... Dădu puțin la o parte perdeaua galbenă de la fereastră, privi afară în stradă și spuse ca pentru el: Nu a ajuns încă — apoi către Fridolin, explicându-i: Mă refer la trăsură. Întotdeauna vine să mă ia o trăsură, și întotdeauna e alta.

— Mă faci curios, Nachtigall, spuse Fridolin rece.

— Ascultă-mă, spuse Nachtigall, după puțină ezitare. Dacă aș îngădui ceva cuiva pe lume... dar, cum se face... Și apoi deodată: Ai curaj?

— Ciudată întrebare, spuse Fridolin pe tonul unui membru jignit al unei asociații studențești.

— Nu la asta mă refer.

— La ce te referi de fapt? Pentru ce este nevoie de un curaj atât de deosebit la o astfel de ocazie? Ce i se poate întâmpla oare cuiva?

Și râse scurt și disprețuitor.

— Mie nu mi se poate întâmpla nimic, cel mult să fie astăzi pentru ultima oară... dar poate că și este așa.

Tăcu și privi din nou afară prin deschizătura perdelei.

— Ei bine?

— Ce vrei să zici? întrebă Nachtigall ca din vis.

— Povestește mai departe. Dacă tot ai început... Organizație secretă? Societate închisă? Oaspeți cu invitații speciale?

— Nu ştiu. Ultima dată au fost treizeci de oameni, prima dată doar şaisprezece.

— Un bal?

— Sigur că un bal.

Părea să regrete acum că deschisese gura.

— Şi tu cânţi în acest timp?

— Cum în acest timp? Nu ştiu în ce timp. Chiar că nu ştiu. Eu cânt, cânt... cu ochii legaţi.

— Nachtigall, Nachtigall, ce cântec îmi cânţi tu aici?

Nachtigall oftă uşor.

— Dar din păcate nu complet legaţi. Nu aşa, încât să nu văd absolut nimic. Căci văd în oglindă prin pânza de mătase neagră de pe ochii mei...

Şi tăcu din nou.

— Pe scurt, spuse Fridolin nerăbdător şi disprețuitor, dar simţindu-se deosebit de excitat, muieri goale.

— Nu zi muieri, Fridolin, replică Nachtigall ca ofensat. Astfel de femei nu ai văzut niciodată.

Fridolin îşi drese uşor glasul.

— Şi cât de scumpă este intrarea? întrebă ca în treacăt.

— Te referi la bilete etc., etc.? A, să nu-ţi treacă prin cap.

— Deci cum se poate intra? întrebă Fridolin strângând din buze şi bătând tactul cu degetele pe placa mesei.

— Trebuie să ştii parola, şi de fiecare dată este alta.

— Şi cea de azi?

— Încă n-o ştiu. O aflu abia de la vizitiu.

— Ia-mă cu tine, Nachtigall.

— Imposibil, prea periculos.

— Cu un minut în urmă chiar tu intenționai... să-mi „îngădui". O fi posibil într-un fel.

Nachtigall îl măsură din priviri.

— Așa cum ești nu ai putea în nici un caz, căci toți sunt mascați, și bărbații și femeile. Ai o mască la tine etc., etc.? Imposibil. Poate data viitoare. O să mă gândesc la ceva.

Ascultă atent și privi din nou prin deschizătura perdelei în stradă, apoi răsuflă ușurat.

— A venit trăsura. Adieu.

Fridolin îl prinse de braț.

— Așa nu scapi tu de mine. O să mă iei cu tine.

— Dar, colega...

— Lasă tot restul în seama mea. Știu deja că este „periculos"... poate că tocmai asta mă atrage.

— Dar ți-am mai spus... fără costum și mască...

— Există centre unde se pot închiria.

— La ora unu noaptea...!

— Ascultă, Nachtigall. La colțul străzii Wickenburg există un asemenea loc. Trec de câteva ori pe zi pe lângă firmă. Și iute, cu o agitație crescândă: Mai rămâi aici un sfert de oră, Nachtigall, ca să-mi încerc între timp norocul acolo. Proprietarul centrului de închirieri locuiește probabil în aceeași casă. Dacă nu... atunci renunț, și gata. Să decidă destinul. În aceeași clădire se află o cafenea, Café Vindobona se cheamă, cred. Îi spui birjarului că ai uitat ceva la cafenea, intri, eu te aștept lângă ușă, îmi zici rapid parola și te sui înapoi în trăsura ta; eu, dacă reușesc să fac rost de costum, iau repede alta, merg după tine... restul se rezolvă. Riscul tău,

Nachtigall, pe cuvântul meu de onoare, îl suport eu în acest caz.

Nachtigall încercase de câteva ori să-l întrerupă pe Fridolin, dar zadarnic. Fridolin aruncă nota de plată pe masă cu un bacşiş prea gras, aşa cum i se părea că se potriveşte în stilul acestei nopţi, şi ieşi. Afară se afla o trăsură închisă, pe capră şedea nemişcat un vizitiu, complet în negru, cu joben înalt; ca un dric, se gândi Fridolin. După câteva minute de mers grăbit ajunse la casa de pe colţ, se interesă la portar dacă Gibiser, care împrumuta costume şi măşti, locuia acolo în clădire, sperând în tăcere că nu va fi aşa. Dar Gibiser locuia într-adevăr acolo, la etajul de sub centrul de închirieri; portarul nici măcar nu păru deosebit de mirat de vizita târzie, ci, foarte binevoitor datorită bacşişului frumuşel al lui Fridolin, observă că în vreme de *Fasching** nu veneau rar nici la astfel de ore ale nopţii oameni pentru a închiria costume. Îi lumină de jos drumul cu lumânarea până ce Fridolin ajunse la etajul întâi şi sună. Ca şi cum ar fi aşteptat la uşă, deschise chiar domnul Gibiser. Era slab, fără barbă, chel, purta un halat înflorat demodat şi o bonetă turcească cu un ciucure, aşa că arăta ca un bătrân ridicol dintr-o piesă de teatru. Fridolin îşi exprimă dorinţa şi menţionă că preţul nu conta, la care domnul Gibiser remarcă aproape dispreţuitor:

— Cer ce mi se cuvine, nu mai mult.

Îl conduse pe Fridolin pe o scară în spirală sus în magazie. Mirosea a mătase, catifea, parfumuri, praf şi flori

Fasching = carnaval în Germania, Austria, Elveţia. Se încheie de Miercurea Cenuşii, când începe postul Paştelui. (*N. t.*)

uscate; prin întunericul ce domnea de jur-împrejur sclipea o lumină argintie și roșiatică; și deodată străluciră o mulțime de lămpi micuțe printre dulapurile deschise ale unui coridor îngust și lung, ce se pierdea în fund în beznă. La dreapta și la stânga atârnau costume de tot felul; pe una dintre părți cavaleri, scutieri, țărani, vânători, savanți, orientali, bufoni; pe cealaltă dame de onoare, curtezane, țărănci, cameriste, regine ale nopții. Pe deasupra costumelor se puteau vedea acoperămintele corespunzătoare ale capului, și Fridolin simți de parcă ar fi pășit pe o alee cu spânzurați, care ar fi fost gata să se invite reciproc la dans. Domnul Gibiser mergea în urma lui.

— Aveți vreo dorință anume? Louis Quatorze? Directoire? Vechi german?

— Îmi trebuie o rasă neagră de călugăr și o mască neagră, atâta tot.

În acest moment, de la capătul coridorului răsună ca un clinchet de pahare. Fridolin îl privi speriat drept în față pe domnul Gibiser, ca și cum acesta ar fi fost dator să-i dea pe loc o explicație. Dar chiar domnul Gibiser rămase încremenit, pipăi până găsi un întrerupător ascuns prin preajmă, și o lumină orbitoare scăldă pe dată culoarul până în fund, unde se putea vedea o măsuță întinsă, cu farfurii, pahare și sticle pe ea. De pe două scaune din dreapta și din stânga se sculă câte un magistrat în robă roșie, în timp ce o făptură delicată și luminoasă se făcu dispărută cât ai clipi. Gibiser se năpusti cu pași iuți și lungi asupra lor, se aplecă pe deasupra mesei și apucă o perucă albă cu mâna, în vreme ce pe sub masă se târa o

fată graţioasă, foarte tânără, aproape un copil, în costum de Pierrette cu ciorapi albi de mătase, care se ridică apoi şi veni alergând spre Fridolin. Silit de situaţie, acesta o prinse în braţe. Gibiser lăsase peruca albă să cadă pe masă şi îi ţinea acum strâns pe cei doi magistraţi, pe unul la dreapta, pe celălalt la stânga, de faldurile robelor. Îi strigă totodată lui Fridolin:

— Domnul meu, ţineţi-mi bine fata.

Fata se băgă mai strâns în Fridolin, ca şi cum acesta ar fi trebuit să o apere. Chipul ei mic şi slab era pudrat cu alb, acoperit cu nişte plasturi de înfrumuseţare, de la pieptul ei se ridica un miros de trandafiri şi pudră; ochii îi zâmbeau a ştrengării şi pofte.

— Domnii mei, exclamă Gibiser, veţi rămâne aici până ce vă voi fi predat poliţiei.

— Ce vă trece prin minte? strigară ambii domni. Şi ca-ntr-un glas: Am dat curs unei invitaţii a domnişoarei.

Gibiser le dădu drumul şi Fridolin îl auzi spunându-le:

— Despre asta veţi mai avea de dat socoteală. Sau nu aţi văzut imediat că aveaţi de-a face cu o nebună? Şi, întorcându-se spre Fridolin: Iertaţi incidentul, domnul meu.

— O, nu face nimic, spuse Fridolin.

Ar fi preferat să mai fi putut rămâne acolo sau să o fi luat pe micuţă oriunde cu el, oricare ar fi fost consecinţele. Ea îl privi ademenitor şi copilăreşte, ca fermecată. Magistraţii de la capătul coridorului discutau între ei agitaţi. Gibiser îi adresă lui Fridolin întrebarea la obiect:

— Doriţi o rasă monahală, domnul meu, o pălărie de pelerin, o mască?

— Nu, spuse Pierrette cu ochi strălucitori, un palton de hermină trebuie să-i dai tu acestui domn şi o vestă din mătase roşie.

— Nu te urneşti de lângă mine, spuse Gibiser şi arătă spre o rasă neagră, atârnată între un lăncier şi un senator veneţian. Asta corespunde măsurii dumneavoastră, iată şi pălăria potrivită, luaţi-le repede.

Se făcură din nou auziţi magistraţii.

— Ne veţi lăsa neîntârziat să plecăm, domnule Chibisier, pronunţară ei, spre surprinderea lui Fridolin, franţuzeşte numele lui Gibiser.

— Nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, răspunse acesta ironic. Deocamdată veţi avea amabilitatea să aşteptaţi aici întoarcerea mea.

Între timp, Fridolin îşi puse rasa, legă într-un nod capetele şiretului alb care atârnau în jos, iar Gibiser, cocoţat pe o scară îngustă, îi întinse în jos pălăria de pelerin neagră, cu boruri late, pe care Fridolin şi-o puse pe cap; numai că toate acestea le făcea ca şi cum ar fi fost forţat să le facă, întrucât simţea tot mai tare un fel de obligaţie să rămână acolo şi să-i fie alături lui Pierrette în pericolul care o ameninţa. Masca pe care i-o dădea acum negustorul şi pe care o probă imediat avea un miros de parfum ciudat, oarecum respingător.

— Tu o să mergi înaintea mea, îi spuse Gibiser micuţei şi îi indică printr-un gest poruncitor scara.

Pierrette se întoarse, privi spre capătul coridorului şi salută cu mâna în semn de rămas-bun melancolic-voios. Fridolin îi urmări privirea; acolo nu se mai aflau magis-

trații, ci doi tineri domni zvelți, în frac și cu cravată albă, doar că amândoi mai aveau încă măștile roșii pe față. Pierrette pluti în jos pe scara în spirală, Gibiser, urmând-o iar Fridolin venind îndărătul celor doi. În antreu, Gibiser deschise o ușă care dădea spre încăperile interioare și îi spuse lui Pierrette:

— Te duci pe loc în pat, ființă depravată ce ești, și vorbim noi imediat ce termin de reglat treburile sus cu domnii.

Ea rămase în ușă, albă și delicată, și clătină trist din cap, privindu-l pe Fridolin. Acesta zări într-o oglindă mare de perete din dreapta lui un pelerin slab, care nu era nimeni altul decât el însuși, și se minună cât de natural părea totul.

Pierrette dispăruse, bătrânul Gibiser încuie ușa în urma ei. Deschise apoi ușa locuinței și se grăbi să-l expedieze pe Fridolin în casa scărilor.

— Scuzați, spuse Fridolin, dar vă datorez...

— Lăsați, domnul meu, plata o veți face la restituire. Am încredere în dumneavoastră.

Însă Fridolin nu se mișca din loc.

— Îmi jurați că nu îi veți face nimic sărmanei copile?

— Ce vă interesează asta, domnule?

— V-am auzit numind-o pe micuță mai devreme nebună... iar acum ați numit-o o ființă depravată. O contradicție izbitoare, nu o să puteți nega.

— Ei bine, domnule, replică Gibiser pe un ton ca la teatru, cel nebun nu este depravat în fața lui Dumnezeu?

Fridolin se cutremură scârbit.

— Oricum, remarcă el apoi, o soluție trebuie să existe. Sunt medic. Continuăm mâine discuția pe această chestiune.

Gibiser râse înfundat pe un ton batjocoritor. În casa scărilor se făcu deodată lumină, ușa dintre Gibiser și Fridolin se închise și imediat fu tras și zăvorul. Fridolin își scoase, în timp ce cobora treptele, pălăria, rasa, masca, își puse totul sub braț, portarul deschise poarta, dricul era vizavi, cu vizitiul cel imobil pe capră. Nachtigall tocmai se pregătea să iasă din cafenea și nu păru deosebit de plăcut surprins când constată că Fridolin venise punctual la locul stabilit.

— Deci chiar ți-ai făcut rost de un costum?

— După cum vezi. Și parola?

— Insiști deci?

— Neapărat.

— Atunci... parola este Danemarca.

— Ești nebun, Nachtigall?

— De ce nebun?

— Nimic, nimic. Am fost întâmplător vara asta pe coasta daneză. Urcă-te deci... dar nu imediat, ca să am timp să iau de vizavi o trăsură.

Nachtigall dădu din cap, își aprinse pe îndelete o țigară, în timp ce Fridolin traversă repede strada, luă o caleașcă și îi spuse pe un ton inofensiv, ca și cum ar fi fost vorba de o glumă, vizitiului său să urmeze dricul care tocmai se punea în mișcare în fața lor.

O luară pe strada Alser, apoi pe sub un viaduct spre periferie și după aceea mai departe prin străduțe lăturalnice

prost luminate şi pustii. Fridolin se gândi la posibilitatea ca cel ce conducea trăsura lui să poată pierde urma celei din faţă; dar ori de câte ori scotea prin geamul deschis capul afară în aerul neobişnuit de cald, vedea cealaltă trăsură la o distanţă potrivită de a lui, iar vizitiul stătea nemişcat pe capră, cu jobenul mare şi înalt pe cap. S-ar putea termina şi prost, îi trecu prin minte lui Fridolin. Tot mai simţea mirosul de trandafiri şi pudră care se înălţase spre el dintre sânii lui Pierrette. Pe lângă ce roman ciudat am trecut oare? se întrebă de unul singur. Nu ar fi trebuit să plec, poate nu aş fi avut voie să plec. Unde mă aflu acum?

Drumul urca lin pe lîngă nişte vile modeste. Lui Fridolin i se păru acum că realizează unde se găseşte; cu ani în urmă, plimbările îl duseseră uneori pe aici: trebuia să fie Galitzinberg pe care îl urcau acum. Spre stânga, în vale, vedea oraşul plutind în pâclă, sclipind din mii de luminiţe. Auzi huruit de roţi îndărăt şi privi prin geam în spatele lui. Două trăsuri mergeau în urma lui, ceea ce îl bucură, căci în felul acesta el nu mai putea fi suspect pentru vizitiul dricului.

Deodată, cu o puternică smucitură, trăsura o coti lateral, şi printre grilaje, ziduri, povârnişuri o luă în jos parcă îndreptându-se spre o prăpastie. Fridolin îşi dădu seama că era timpul să-şi pună masca. Îşi scoase blana, îşi petrecu rasa de călugăr, exact aşa cum obişnuia în fiecare dimineaţă să-şi pună halatul de pânză când ajungea la spital, în secţie; şi se gândi ca la ceva eliberator că în câteva ore deja, dacă totul mergea bine, va trece, ca în

fiecare dimineață, printre paturile bolnavilor lui — un medic gata să-i ajute.

Trăsura se opri. Cum ar fi, se gândi Fridolin, dacă nici n-aș coborî... ci m-aș întoarce chiar acum? Dar unde? La micuța Pierrette? Sau la târfulița din strada Buchfeld? Sau la Marianne, fiica răposatului? Sau acasă? Și cu un ușor fior simți că nicăieri nu-și dorea mai puțin să ajungă decât acolo. Sau era din cauză că acest drum i se părea cel mai îndepărtat? Nu, nu mă pot întoarce, gândi în sinea lui. Tot înainte pe drumul meu, chiar de-ar însemna moartea mea. Râse singur în fața mărețului cuvânt, deși nu era chiar într-o dispoziție dintre cele mai voioase.

Poarta unei grădini era larg deschisă. Dricul din fața lui se cufundă tot mai adânc în jos în prăpastie sau în beznа care-i părea a fi un hău. Oricum, Nachtigall coborâse deja. Fridolin sări repede din trăsură, îi indică vizitiului să aștepte sus în cotitură întoarcerea lui, oricât de mult timp ar dura. Și pentru a fi sigur de el, îl răsplăti în avans din belșug și îi promise o sumă la fel de grasă pentru drumul de întoarcere. Trăsurile care îl urmaseră apărură și ele. Din prima, Fridolin zări coborând o făptură feminină acoperită cu voal. Apoi păși în grădină, își puse masca... o potecă îngustă, luminată dinspre casă ducea până la poartă... două uși se deschiseră brusc și Fridolin se trezi într-un vestibul strâmt și alb. Percepu sunete de armoniu, doi valeți în livrea neagră, cu fețele acoperite de măști gri, stăteau în dreapta și în stânga.

— Parola? i se șopti pe două voci.

Iar el replică:

— Danemarca.

Unul dintre valeți îi luă blana în primire și dispăru cu ea într-o cameră vecină, celălalt deschise o ușă și Fridolin intră într-o sală înaltă, aproape complet întunecată, cu perdele din mătase neagră de jur-împrejur. Măști, toate cu veșminte clericale, umblau de colo-colo, între șaisprezece și douăzeci de persoane, călugări și călugărițe. Sunetele de armoniu, amplificându-se suav, o melodie bisericească italienească, păreau să se reverse din înălțimi. Într-un colț al sălii se afla un mic grup, trei călugărițe și doi călugări; se întoarseră în treacăt spre el și apoi imediat, parcă intenționat, i se întoarse iarăși spatele. Fridolin observă că era singurul cu capul acoperit, își scoase pălăria de pelerin, mergând în sus și în jos prin încăpere cât de inofensiv putea; un călugăr îi atinse brațul și îl salută din cap; însă îndărătul măștii o privire i se înfipse timp de o secundă lui Fridolin adânc în ochi. Îl înconjura o mireasmă stranie, apăsătoare, ca de la niște grădini mediteraneene. Iarăși îl atinse un braț. De astă dată era al unei călugărițe. Ca și celelalte, avea și ea în jurul frunții, capului și cefei un văl negru, iar de sub dantela neagră de mătase a măștii strălucea o gură roșie ca sângele. Unde mă aflu? se gândi Fridolin. Printre alienați mintal? Printre conjurați? Am picat în mijlocul adunării vreunei secte religioase? O fi fost însărcinat sau plătit Nachtigall să aducă cu el un neinițiat, care să fie batjocura tuturor? Căci pentru o glumă de carnaval totul i se părea prea serios, prea monoton, prea neliniștitor. Sunetelor de armoniu li se alăturase o voce feminină, o veche arie religioasă

italienească răsună prin încăpere. Toţi stăteau nemişcaţi, părând să asculte cu atenţie, şi Fridolin se lăsă prins timp de o clipă de melodia ce se intensifica minunat. Deodată, un glas feminin şopti în spatele lui:

— Nu vă întoarceţi spre mine. Mai este încă timp să plecaţi. Nu aveţi ce căuta aici. Dacă s-ar descoperi, s-ar sfârşi rău pentru dumneavoastră.

Fridolin tresări speriat. Timp de o secundă se gândi să dea curs sfatului. Numai că atât curiozitatea, cât si tentaţia şi mai cu seamă orgoliul său erau mai puternice decât orice chibzuială. Acum că am ajuns până aici, nu are decât să se termine cum o vrea, îi trecu prin minte. Şi clătină din cap că nu, fără să se întoarcă însă.

Atunci, glasul din spatele lui şopti:

— Mi-ar părea rău de dumneavoastră.

Acum se răsuci. Văzu gura roşie ca sângele scânteind prin dantelă, iar nişte ochi negri se cufundară într-ai săi.

— Rămân, spuse el pe un ton eroic, pe care nu şi-l cunoştea, şi întoarse din nou capul.

Cântecul creştea minunat în intensitate, armoniul răsună într-un stil nou, care nu mai era deloc bisericesc, ci lumesc, lasciv, vuind ca o orgă; uitându-se în jurul lui, Fridolin observă că toate călugăriţele dispăruseră şi în sală nu se mai aflau decât călugări. Şi vocea trecuse între timp de la gravitatea ei sumbră într-un tril de un crescendo realizat artistic şi de acolo într-un sunet strident, ca un chiot, iar în locul armoniului intervenise pământesc şi obraznic un pian. Fridolin recunoscu pe dată stilul sălbatic, incitant al lui Nachtigall, iar glasul

feminin înainte atât de nobil se înălţase într-un ultim strigăt pătrunzător, voluptuos parcă, înspre infinit prin tavan. Se deschiseseră uşi pe dreapta şi pe stânga, într-o parte Fridolin recunoscu la pian contururile estompate ale siluetei lui Nachtigall, încăperea de vizavi strălucea însă într-o lumină orbitoare, şi câteva femei stăteau nemişcate, toate cu văluri negre în jurul capului, al frunţii şi al cefei, cu măşti de dantelă pe faţă, dar în rest complet goale. Ochii lui Fridolin rătăciră avizi de la unele siluete plinuţe, la altele zvelte, de la unele gingaş îmbobocite la altele înflorite în toată splendoarea; şi cum fiecare dintre aceste făpturi dezgolite rămânea totuşi un mister şi din spatele măştilor negre străluceau înspre el ochi mari ca nişte enigme irezolvabile, pofta lui indicibilă de a privi se transformă în chinul aproape de nesuportat al dorinţei. Dar aşa li se întâmpla desigur şi celorlalţi. Primele răsuflări pline de delectare se preschimbară în suspine, care sunau ca nişte vaiete prelungi; undeva cuiva îi scăpă un ţipăt; şi deodată, de parcă ar fi fost vânaţi, se năpustiră toţi din sala lor întunecată spre femei, nu în rasele lor monahale, ci în costume festive, albe, galbene, albastre, roşii de cavaleri şi fură întâmpinaţi de un rîset dement, aproape răutăcios. Fridolin era singurul care rămăsese în urmă în veşmintele lui de călugăr, şi acum se strecură, cu oarecare teamă, în ungherul cel mai îndepărtat, unde se afla în apropierea lui Nachtigall care îi întorsese spatele. Fridolin văzu că Nachtigall avea ochii legaţi, dar putu totodată să remarce cum în spatele acestei legături ochii lui erau fixaţi

pe oglinda înaltă dinaintea lui, în care cavalerii pestriți se vedeau învârtindu-se cu dansatoarele lor goale.

Deodată una dintre femei apăru lângă Fridolin și murmură — căci nimeni, de parcă și glasurile ar fi trebuit să rămână o taină, nu rostea vreo vorbă cu voce tare:

— De ce atât de singur? De ce te eschivezi de la dans?

Fridolin văzu că din celălalt colț îl urmăreau fix doi gentlemeni și presupuse că făptura de lângă el — era băiețoasă și slabă — fusese trimisă la el ca să-l verifice și să-l ademenească. Totuși își întinse brațele spre ea ca s-o tragă la el, când o altă femeie se desprinse de dansatorul ei și veni alergând direct la Fridolin. El știu pe loc că era cea care îl prevenise mai devreme. Se prefăcu a-l zări pentru prima dată și îi șopti, dar atât de clar, încât trebuia să se audă și în acel colț:

— Te-ai întors în fine? Și, râzând veselă: Este inutil, ești recunoscut. Și, întorcându-se spre femeia băiețoasă: Lasă-mi-l numai pentru două minute. După aceea îl poți avea din nou, dacă vrei, până dimineață. Și mai încet, parcă bucuroasă: El este, da, el.

Cealaltă, mirată:

— Serios? și o porni înspre ungherul unde se aflau cavalerii.

— Nu pune întrebări, îi spuse lui Fridolin cea rămasă în urmă, și nu te mira de nimic. Am încercat s-o induc în eroare, dar ți-o spun pe loc: nu poate să reușească mult timp. Fugi înainte de a fi prea târziu. Iar în orice clipă poate să fie prea târziu. Și ai grijă să nu fi urmărit. Nimeni nu are voie să afle cine ești. S-ar sfârși

pentru totdeauna cu liniștea ta, cu pacea existenței tale. Du-te!

— Te mai pot vedea?

— Imposibil.

— Atunci rămân.

Un fior străbătu trupul ei gol, pe care i-l transmise, aproape înceţoşându-i simţurile.

— Nu poate fi mai mult în joc decât viaţa mea, spuse el, şi în această clipă tu valorezi pentru mine cât viaţa mea.

Îi cuprinse mâinile, încercă să o tragă spre el.

Ea şopti din nou, cu disperare:

— Du-te!

El râse şi se auzi râzând, aşa cum te auzi în vis.

— Văd bine unde sunt! Doar nu vă aflaţi aici voi, voi toate, numai pentru ca noi să o luăm razna privindu-vă! Îmi joci doar o festă ca să mă înnebuneşti de-a binelea.

— Se face prea târziu, pleacă!

El nu voia s-o audă.

— Nu or exista aici încăperi ascunse, în care se retrag perechile care s-au găsit?

Oare toţi cei aflaţi aici îşi vor lua rămas-bun unii de la alţii cu un sărutat politicos de mână? Nu prea pare.

Şi indică spre perechile care continuau să danseze pe sunetele frenetice ale pianului în camera foarte puternic iluminată de alături, care se reflecta în oglindă — trupuri albe înfierbântate, mulându-se de mătasea albastră, roşie, galbenă. I se păru că acum nu se mai sinchisea nimeni

de el și de femeia de lângă el; stăteau complet singuri în sala aproape întunecată din centru.

— Speranță inutilă, murmură ea. Nu există aici încăperi cum ți le visezi tu. Este ultimul minut. Fugi!

— Vino cu mine.

Ea clătină puternic din cap, ca disperată.

Fridolin râse din nou și nu-și recunoscu râsul.

— Își bați joc de mine. Acești bărbați și aceste femei au venit aici numai pentru a se înfierbânta reciproc și apoi a se respinge? Cine îți poate interzice să pleci cu mine dacă vrei?

Ea inspiră adânc și coborî capul.

— Ah, acum înțeleg, spuse el. Este pedeapsa pe care i-ați pregătit-o celui care se furișează neinvitat. Nici c-ați fi putut imagina una mai cumplită. Anuleaz-o. Grațiază-mă. Dispune o altă ispășire pentru mine. Numai nu aceea de a trebui să plec fără tine!

— Ești nebun. Nu pot să plec cu tine de aici, după cum... nu o pot face cu nimeni. Iar cine ar încerca să mă urmeze ar merita moartea lui și moartea mea.

Fridolin era ca îmbătat, nu numai de ea, de trupul ei înmiresmat, de gura ei roșie ca văpaia, nu numai de atmosfera acestei încăperi, de tainele voluptuoase care îl înconjurau aici; era amețit și însetat deopotrivă din cauza tuturor trăirilor acestei nopți, dintre care nici una nu avusese o încheiere; din cauza sa însuși, a temerității lui, a schimbării pe care o simțea în el. Și atinse cu mâinile vălul care era petrecut pe după capul ei, ca și cum ar fi vrut să i-l tragă în jos.

Ea îi cuprinse mâinile.

— A fost o noapte când unuia i-a trecut prin minte să tragă uneia dintre noi în timpul dansului vălul de pe frunte. I s-a smuls masca de pe faţă şi a fost biciuit până a fost dat afară.

— Şi... ea?

— Poate ai citit despre o fată tânără, frumoasă... au trecut de atunci abia câteva săptămâni, care s-a otrăvit în ziua dinaintea nunţii.

Fridolin îşi aminti, chiar şi numele. I-l spuse. Nu era o fată dintr-o casă princiară, care fusese logodită cu un prinţ italian?

Ea dădu din cap că da.

Deodată apăru lângă ei unul dintre cavaleri, cel mai distins dintre toţi, singurul îmbrăcat în alb; se înclină scurt şi, pe un ton politicos ce-i drept, dar totodată poruncitor, o invită pe femeia cu care vorbea Fridolin la dans. Lui Fridolin i se păru că ea şovăie o clipă. Dar deja celălalt o apucase şi se îndreptă cu ea învârtindu-se în ritm de dans spre celelalte perechi din sala alăturată, puternic iluminată.

Fridolin se trezi singur şi această abandonare bruscă îl îngheţă. Privi în jur. În acest moment nu părea să se preocupe nimeni de el. Poate că acum mai exista o ultimă posibilitate să se îndepărteze nepedepsit. Ce îl ţinea totuşi ca sub puterea vrajei în colţul acela al lui, unde putea acum să se simtă nevăzut şi neobservat — sfiala în faţa unei retrageri lipsite de glorie şi niţel ridicole, dorinţa nepotolită, chinuitoare după trupul

minunat de femeie, a cărui mireasmă încă mai plutea în jurul lui, sau reflecţia că tot ce se întâmplase până acum ar semnifica poate o probă a curajului său şi că splendida femeie i-ar reveni ca răsplată — nici el nu ştia sigur. În orice caz, îi era limpede că tensiunea devenise insuportabilă şi că trebuia, cu orice risc, să pună capăt acestei situaţii. Oricare ar fi fost decizia pe care o lua, viaţa nu putea fi preţul. Poate că se găsea printre smintiţi, eventual printre desfrânaţi, dar sigur nu printre ticăloşi şi infractori. Şi îi veni ideea să păşească în faţa lor, să li se dezvăluie că este un intrus şi să li se pună la dispoziţie în manieră cavalerească. Numai astfel, într-un soi de acord nobil, se putea încheia această noapte, dacă trebuia să însemne mai mult decât o succesiune mohorâtă şi deşartă de aventuri sumbre, tulburătoare, stranii şi lascive, dintre care totuşi nici una nu fusese trăită până la capăt. Inspiră prelung şi se pregăti.

În acest moment însă cineva îi şopti:

— Parola!

Un cavaler negru se apropiase pe nevăzute de el, şi cum Fridolin nu răspunse imediat, îi puse o a doua oară întrebarea.

— Danemarca, spuse Fridolin.

— Corect, domnul meu, aceasta este parola la intrare. Dar parola casei, dacă pot să-mi permit întrebarea?

Fridolin tăcu.

— Nu vreţi să aveţi amabilitatea să ne spuneţi parola casei?

Suna cât se poate de tăios.

Fridolin ridică din umeri. Celălalt păși în mijlocul camerei, ridică mâna, pianul amuți, dansul se întrerupse. Alți doi cavaleri, unul în galben, celălalt în roșu, se alăturară.

— Parola, domnul meu, spuseră amândoi deodată.

— Am uitat-o, replică Fridolin cu un zâmbet gol și se simți foarte calm.

— Ăsta-i ghinion, spuse domnul în galben, căci aici este totuna dacă ați uitat parola sau dacă nu ați știut-o niciodată.

Celelalte măști bărbătești se revărsară în sală, ușile se închiseră de ambele părți. Fridolin era singur în rasă monahală printre cavaleri pestriți.

— Jos masca! strigară câțiva simultan.

Fridolin își întinse mâinile în fața lui, ca un scut de apărare. De o mie de ori mai groaznic i s-ar fi părut să fie singurul cu fața nemascată printre atâtea măști, decât să se trezească deodată gol printre oameni îmbrăcați. Rosti cu glasul ferm:

— Dacă unul dintre domni s-ar simți lezat în onoarea sa prin apariția mea, mă declar dispus să-i dau satisfacție în modul obișnuit. Dar masca mea o voi coborî numai în cazul în care procedați cu toții așa, domnii mei.

— Aici nu este vorba de satisfacție, spuse cavalerul îmbrăcat în roșu, care încă nu vorbise până acum, ci de ispășire.

— Jos masca! porunci iarăși altul cu un glas strident și impertinent, care-i aminti lui Fridolin de tonul de ordin al unui ofițer. Vi se va spune în față ce vă așteaptă, și nu prin mască.

— Nu o dau jos, spuse Fridolin pe un ton şi mai tăios, şi vai de cel ce îndrăzneşte să mă atingă.

Un braţ se întinse deodată spre chipul lui, ca pentru a-i smulge masca jos, când o uşă se deschise brusc şi una dintre femei — Fridolin nu putea fi în dubiu despre cine era vorba — apăru în costum de călugăriţă, aşa cum o zărise el la început. Însă în spatele ei se puteau vedea în camera puternic iluminată celelalte, goale şi cu feţele acoperite, înghesuindu-se unele în altele, mute, o ceată intimidată. Dar uşa se închise imediat din nou.

— Lăsaţi-l, spuse călugăriţa, sunt gata să-l răscumpăr.

O tăcere scurtă şi adâncă, de parcă s-ar fi petrecut ceva îngrozitor, apoi cavalerul cel negru, care fusese primul să-i ceară lui Fridolin parola, i se adresă călugăriţei cu următoarele cuvinte:

— Ştii ce iei astfel asupra ta.

— Ştiu.

Prin încăpere trecu ca un fel de răsuflare adâncă.

— Sunteţi liber, îi spuse cavalerul lui Fridolin, părăsiţi degrabă această casă şi feriţi-vă să cercetaţi mai departe misterele în a căror anticameră v-aţi strecurat. Dacă veţi încerca să trimiteţi pe cineva pe urmele noastre, fie că veţi reuşi, fie că nu... sunteţi pierdut.

Fridolin stătea nemişcat.

— În ce fel trebuie să mă... răscumpere această femeie? întrebă.

Nici un răspuns. Câteva braţe indicară uşa, ca semn să se îndepărteze fără întârziere.

Fridolin clătină din cap.

— Dispuneţi de mine, domnii mei, cum doriţi, dar nu voi îngădui ca o altă fiinţă omenească să plătească pentru mine.

— La soarta acestei femei, spuse acum cavalerul cel negru foarte blând, nu aţi mai schimba oricum nimic. Dacă s-a rostit aici o promisiune, nu mai există cale de întoarcere.

Călugăriţa dădu uşor din cap ca spre a-i confirma.

— Du-te! îi spuse lui Fridolin.

— Nu, replică acesta ridicând glasul. Viaţa nu mai are valoare pentru mine, dacă e să plec fără tine de aici. De unde vii, cine eşti — nu întreb. Ce poate conta pentru dumneavoastră, necunoscuţii mei domni, dacă jucaţi sau nu până la capăt această comedie de carnaval, chiar dacă ar fi concepută pentru un final grav? Oricine aţi fi, domnii mei, mai duceţi în orice caz şi o altă existenţă în afara acesteia. Eu însă nu joc nici un fel de comedie, nici aici, şi dacă până adineauri am făcut-o silit de împrejurări, acum renunţ. Simt că am pătruns într-un destin care nu mai are nimic de-a face cu aceste travestiri, vă voi spune numele meu, îmi voi da jos masca şi voi lua asupra mea toate consecinţele.

— Fereşte-te! exclamă călugăriţa, te-ai pierde pe tine fără să mă salvezi pe mine! Pleacă! Şi, adresându-se celorlalţi: Poftim, mă aveţi aici... cu toţii!

Veşmintele negre căzură ca prin farmec de pe ea, stătea acum nemişcată, în strălucirea trupului ei alb, apoi prinse vălul care-i înconjura fruntea, capul şi ceafa şi îl desfăcu cu o minunată mişcare circulară. Acesta căzu pe

jos, părul ei negru i se revărsă pe umeri, pe piept şi pe şolduri — dar până să poată prinde din zbor imaginea chipului ei, Fridolin fusese deja apucat de braţe irezistibile, smuls de pe loc şi împins spre uşă; în clipa următoare se afla în antreu, uşa se trânti în urma lui, un servitor mascat îi aduse blana, îl ajută să se îmbrace şi poarta casei se deschise. Mergea ca mânat de o forţă invizibilă, iată-l acum în stradă, lumina din spatele lui se stinse, Fridolin privi în jur şi văzu casa din care nu răzbătea nici un licăr, stând tăcută cu ferestrele închise. Numai să-mi întipăresc totul exact în minte, gândi el înainte de toate. Trebuie să regăsesc casa, tot restul va decurge de la sine.

Noaptea îl învăluia, iar la ceva depărtare mai sus de el, acolo unde trebuia să-l aştepte trăsura, un felinar răspândea o lumină roşiatică tulbure. Din adâncimea străzii se ivi deodată dricul, ca şi cum el l-ar fi chemat. Un servitor deschise portiera.

— Am trăsura mea, spuse Fridolin. Servitorul clătină din cap. Dacă a plecat, continuă Fridolin, atunci mă voi întoarce în oraş pe jos.

Servitorul răspunse cu o mişcare a mâinii atât de puţin servilă, încât excludea orice opoziţie. Jobenul vizitiului se înălţa ridicol de lung în noapte. Vântul sufla cu putere, pe cer pluteau nori violeţi. După experienţele pe care le trăise până acum, Fridolin nu se putea înşela: nu-i rămânea nimic altceva decât să se urce în trăsura care se şi puse imediat în mişcare.

Era hotărât să înceapă să caute, cu orice risc, explicaţia aventurii, de îndată ce va fi în măsură s-o facă.

Existența lui, așa i se părea, nu mai avea nici cel mai mic sens, dacă el nu reușea să găsească din nou femeia de neînțeles care plătea la această oră prețul salvării lui. Ce fel de preț, asta era prea ușor de ghicit. Dar ce motiv avea ea să se sacrifice pentru el? Să se sacrifice...? Era oare o femeie pentru care ceea ce urma să se întâmple, ceea ce lăsa ea să i se întâmple, însemna un sacrificiu? Dacă participa la astfel de reuniuni — și nu putea fi astăzi prima dată în atare situație, odată ce se dovedise atât de inițiată în obiceiurile locului —, ce putea s-o deranjeze să fie la dispoziția unuia dintre acești cavaleri sau a tuturor? Da, putea ea oare să fie și altceva decât o târfuliță? Puteau toate femeile alea să fie altceva? Târfe — nici o îndoială. Chiar dacă toate duceau și o a doua viață, așa-zis burgheză, pe lângă aceasta, care era pur și simplu o viață de târfă. Și oare nu fusese totul doar o glumă infamă, pe care și-o permiseseră cu el? O glumă care era deja prevăzută, pregătită, ba eventual chiar bine studiată și exersată pentru cazul în care vreodată un nechemat s-ar fi strecurat pe-acolo? Și totuși, dacă se gândea din nou la femeia aceasta, care-l prevenise încă de la început, care era acum gata să plătească pentru el — în glasul ei, în atitudinea ei, în noblețea regească a trupului ei neacoperit fusese ceva, ceva ce era imposibil să fi fost minciună. Sau poate că numai brusca sa apariție, a lui Fridolin, acționase ca o minune menită să producă o prefacere? După tot ce i se întâmplase în această noapte nu i se părea — și nu detecta în acest gând nici pic de înfumurare — imposibilă nici măcar o minune de acest fel. Poate că există

ore, nopţi, se gândi el, în care un asemenea farmec straniu, irezistibil emană de la bărbaţi cărora nu le este inerentă în condiţii uzuale o forţă neobişnuită asupra celuilalt sex?

Trăsura înainta tot mereu în sus pe colină; dacă ar fi avut de-a face cu lucruri normale ar fi trebuit să cotească de mult în drumul principal. Ce aveau de gând cu el? Unde urma să-l ducă trăsura? Să fi avut comedia încă vreo continuare? Şi de ce natură să fie aceasta oare? Explicaţia poate? O voioasă regăsire altundeva? Răsplată după proba trecută glorios, acceptare în societatea secretă? Posesie netulburată a splendidei călugăriţe...? Geamurile trăsurii erau închise, Fridolin încercă să privească afară; nu erau transparente. Vru să deschidă geamurile, dreapta, stânga — absolut imposibil; şi la fel de opac, la fel de bine închis era peretele de sticlă dintre el şi vizitiu. Bătu în geam, strigă, ţipă — trăsura mergea mai departe. Încercă să deschidă portierele, dreapta, stânga — nu cedă nici una la nici o presiune, iar ţipătul lui repetat răsună în huruitul roţilor, în vuietul vântului. Trăsura începu să se zdruncine, mergând acum la vale, tot mai repede; Fridolin, cuprins de nelinişte, de frică, tocmai se pregătea să izbească şi să facă ţăndări unul dintre geamurile opace, când vehiculul se opri brusc. Ambele uşi se deschiseră simultan ca printr-un mecanism, de parcă i s-ar fi dat acum în mod ironic lui Fridolin posibilitatea alegerii între dreapta şi stânga. Sări din trăsură, uşile se închiseră... şi fără ca birjarul să se fi preocupat câtuşi de puţin de Fridolin, trăsura o porni peste câmpul liber, cufundându-se în noapte.

Cerul era acoperit, norii goneau, vântul șuiera, Fridolin stătea în zăpada care răspândea în jurul ei o lumină pală. Era singur cu blana deschisă peste rasa de călugăr, cu pălăria de pelerin pe cap, și nu se simțea tocmai bine în pielea lui. La ceva depărtare trecea o stradă lată. O procesiune de felinare ce dădeau o lumină tulbure marca direcția spre oraș. Însă Fridolin o porni drept înainte, scurtând drumul, în jos pe câmpul înzăpezit, care avea o pantă lină, spre a ajunge cât mai repede cu putință printre oameni. Intră, cu picioarele ude, pe o străduță îngustă, aproape neluminată, înaintă mai întâi printre garduri înalte de scânduri, care gemeau în furtună; după următorul colț ajunse pe o stradă ceva mai mare, unde alternau case mici și rare cu terenuri virane pentru construcții. De la orologiul unui turn se auziră bătând orele trei. Cineva veni înspre Fridolin, într-o haină scurtă, cu mâinile în buzunarele pantalonilor, cu capul tras între umeri și pălăria îndesată adânc pe frunte. Fridolin se pregăti ca pentru un atac, dar vagabondul făcu pe neașteptate stânga-mprejur și dispăru în fugă. Ce înseamnă asta? se întrebă Fridolin. Apoi își dădu seama că trebuia să arate destul de ciudat, își scoase pălăria de pelerin de pe cap, își încheie nasturii la palton, iar pe sub acesta, rasa de călugăr atârna până la glezne. Iarăși o luă după colț; intră pe o șosea suburbană, un om îmbrăcat țărănește trecu pe lângă el și îl salută, așa cum saluți un preot. Raza de lumină a unui felinar căzu pe plăcuța cu numele străzii fixată pe casa de pe colț. Liebhartstal — deci nu departe de casa pe care o părăsise cu nici măcar o oră în urmă. O clipă îl tentă să reia drumul

înapoi și să aștepte în apropierea casei desfășurarea în continuare a lucrurilor. Dar se răzgândi imediat, reflectând că s-ar fi pus într-o situație foarte periculoasă și nici nu ar fi ajuns mai aproape de dezlegarea misterului. Reprezentarea lucrurilor care se petreceau probabil chiar acum în vilă îl umplu de furie, disperare, rușine și teamă. Această stare de spirit era atât de insuportabilă, încât Fridolin aproape că regretă că nu fusese atacat de vagabondul care-i ieșise în drum, ba mai că îi părea rău că nu zăcea acum lângă un gard cu scânduri de pe ulița aceea pierdută, înjunghiat cu un cuțit între coaste. Astfel, această noapte fără sens cu aventurile ei năroade, mereu întrerupte, ar fi căpătat totuși la urma urmei un oarecare sens. Să se întoarcă acasă așa cum era pe cale s-o facă i se păru de-a dreptul absurd. Dar încă nu era nimic pierdut. Și mâine era o zi. Își jură să nu aibă odihnă până nu va fi regăsit frumoasa femeie a cărei goliciune orbitoare îl fermecase. Și abia acum se gândi la Albertine... dar așa, de parcă și pe ea abia ar trebui s-o cucerească, de parcă ea nu ar putea, nu ar avea voie să devină din nou a lui înainte ca el s-o fi înșelat cu toate celelalte de azi-noapte, cu femeia goală, cu Pierrette, cu Marianne, cu târfulița de pe ulița aia. Și nu ar trebui oare să facă un efort ca să-l găsească și pe acel student obraznic care-l înghiontise, pentru a-l provoca la duel cu sabia, ba mai bine chiar cu pistolul? Ce-i păsa de viața altuia, ce-i păsa de propria-i viață? Chiar să o pui în joc întotdeauna numai din datorie, din spirit de jertfă, și niciodată din capriciu, din pasiune sau, pur și simplu, pentru a te măsura cu destinul?

Și iarăși îi trecu prin minte că era posibil să poarte deja în corp germenele unei boli mortale. Nu ar fi mult prea stupid să mori pentru că un copil bolnav de difterie îți tușise în față? Poate că se îmbolnăvise deja. Nu avea febră? Nu zăcea în clipa asta acasă în pat — și tot ceea ce credea că a trăit nu fusese oare pur și simplu delir?

Fridolin deschise ochii cât putu de tare, își trecu mâna pe frunte, pe obraz, își căută pulsul. De abia accelerat. Totul în regulă. Era cât se poate de treaz.

Merse mai departe pe stradă, spre oraș. Câteva căruțe veneau în spatele lui, treceau hurducăind, pe ici pe colo întâlnea oameni îmbrăcați sărăcăcios, pentru care ziua abia începea. În spatele ferestrelor unei cafenele, la o masă deasupra căreia pâlpâia o flacără de gaz, ședea un bărbat gras cu un fular în jurul gâtului, cu capul sprijinit în mâini, și dormea. Casele zăceau încă în întuneric, doar câteva ferestre disparate erau deja luminate. Fridolin crezu că simte cum oamenii se trezeau treptat, i se păru că îi vede întinzându-se în paturile lor și pregătindu-se pentru sărmana lor zi amară. Și el avea o zi în fața lui, dar nu sărmană și tristă. Și cu niște bătăi ciudate ale inimii realiză bucuros că peste câteva ore se va plimba deja în halatul alb de pânză printre paturile bolnavilor lui. La următorul colț se afla o trăsură cu un singur cal, birjarul dormea pe capră, Fridolin îl trezi, îi dădu adresa lui și se sui.

5

Era ora patru dimineata când Fridolin urcă scara spre locuinţa lui. Se duse înainte de toate în cabinetul său de consultaţii, încuie costumul de bal mascat cu precauţie într-un dulap şi, întrucât voia să evite s-o trezească pe Albertine, îşi scoase pantofii şi hainele înainte de a intra în dormitor. Aprinse cu grijă lumina redusă a veiozei lui. Albertine stătea în pat liniştită, cu braţele pe după ceafă, cu buzele pe jumătate deschise, iar umbre dureroase treceau în jurul lor; era o mină pe care Fridolin nu i-o cunoştea. Se înclină peste fruntea ei, care se încruntă imediat, ca sub o atingere, şi faţa i se schimonosi ciudat; şi deodată, tot din somn, râse atât de strident că Fridolin se sperie. O strigă fără să vrea pe nume. Ea râse din nou, ca răspuns, într-un stil total străin ei, aproape straniu. Fridolin o strigă încă o dată, mai tare. Acum ea deschise ochii, încet, anevoie, nişte ochi mari, şi îl privi fix, ca şi cum nu l-ar recunoaşte.

— Albertine, strigă el pentru a treia oară.

Abia acum păru ea să se dezmeticească. O expresie de apărare, de frică, ba chiar de groază i se cuibări în ochi.

Își întinse mâinile, inconștient și parcă în disperare, iar gura ei rămase deschisă.

— Ce-i cu tine? întrebă Fridolin respirând sacadat. Și, întrucât ea tot îl mai privea cu groază, adăugă liniștitor: Eu sunt, Albertine.

Ea trase adânc aer în piept, încercă să schițeze un zâmbet, lăsă brațele să-i cadă pe pătură și întrebă, ca din depărtare:

— S-a făcut dimineață?

— Curând, replică Fridolin. Este patru dimineața. Tocmai am venit acasă.

Ea tăcea. El continuă:

— Consilierul aulic a murit. Era deja pe moarte când am ajuns... și nu am putut, desigur... să-i las pe ai lui imediat singuri.

Ea dădu din cap, dar păru că de-abia dacă îl aude sau îl înțelege; se holba în gol, prin el, și el avu senzația — oricât de absurdă realiză, chiar în acea clipă, că era această idee — că Albertine trebuie să fi știut ce i se întâmplase lui în această noapte. Se aplecă peste ea și îi atinse fruntea. Ea se înfioră ușor.

— Ce-i cu tine? o întrebă din nou.

Ea clătină doar încet din cap. O mângâie ușor pe păr.

— Albertine, ce-i cu tine?

— Am visat, spuse ea de departe.

— Dar ce ai visat? întrebă el blând.

— Ah, atâtea. Nu-mi mai pot aduce exact aminte.

— Poate totuși...

— Era atât de confuz... şi sunt obosită. Şi tu trebuie să fii obosit?

— Câtuşi de puţin, Albertine, nu cred că o să mai dorm. Ştii, când mă întorc atât de târziu acasă... cel mai înţelept ar fi de fapt să mă aşed imediat la masa de lucru... tocmai în astfel de ore ale dimineţii... Se întrerupse. Dar nu vrei să-mi povesteşti mai bine visul? şi zâmbi niţel forţat.

Ea răspunse:

— Ar trebui să te mai întinzi puţin.

El ezită o clipă, apoi făcu aşa cum îşi dorea ea şi se întinse lângă ea. Dar se feri să o atingă. O sabie între noi, se gândi el în amintirea unei remarci similare făcute de el, într-o ocazie asemănătoare, pe jumătate în glumă. Tăceau amândoi, zăcând cu ochii deschişi, simţindu-şi reciproc apropierea, depărtarea. După câteva clipe îşi rezemă capul pe un braţ şi o contemplă îndelung, ca şi cum ar fi putut vedea mai mult decât numai contururile chipului ei.

— Visul tău! spuse brusc din nou, şi ea parcă de abia ar fi aşteptat această solicitare. Întinse o mână spre el; Fridolin o luă şi, conform obişnuinţei, mai degrabă distrat decât tandru, îi strânse cu putere, ca în joacă, degetele lungi.

Ea începu însă:

— Îţi mai aminteşti camera din vila aceea mică de la lacul Wörther, unde am locuit cu părinţii în vara logodnei noastre?

El dădu din cap că da.

— Așa a început visul, cu mine intrând în această cameră, venind nu știu de unde... ca o actriță pe scenă. Știam doar că părinții se aflau în călătorie și mă lăsaseră singură. Asta mă mira, căci mâine trebuia să aibă loc căsătoria noastră. Dar nu aveam încă rochia de mireasă. Sau poate mă înșelam? Am deschis dulapul ca să văd, dar acolo erau atârnate, în locul rochiei de mireasă, o mulțime de alte rochii, costume de fapt, ca la operă, pompoase, orientale. Pe care să-l pun la nuntă? mă gândeam. Atunci, dulapul se închise brusc și dispăru, nu mai știu. Camera era foarte luminoasă, dar afară, în fața ferestrei, era noapte adâncă... Deodată te-am văzut apărând la geam, niște sclavi mânuiseră galera cu care veniseși, tocmai îi văzusem dispărând în întuneric. Erai îmbrăcat foarte luxos, în aur și mătăsuri, aveai într-o parte un pumnal cu încrustații de argint și m-ai ridicat pe fereastră. Acum eram și eu minunat înveșmântată, ca o prințesă, amândoi stăteam sub cerul liber în lumina aurorei, și dâre fine de ceață cenușie ne ajungeau până la glezne. Era locul acela bine cunoscut: acolo lacul, în fața noastră peisajul montan, am văzut și case țărănești, parcă erau dintr-o cutie de jucărie. Noi doi însă, tu și cu mine, pluteam, nu, zburam peste neguri, iar eu mă gândeam: ăsta este deci voiajul nostru de nuntă. Dar curând nu am mai zburat, ci am început să mergem pe un drum forestier, cel spre Elisabethhöhe, și deodată ne-am trezit foarte sus în munți într-un fel de luminiș, împrejmuit în trei părți de pădure, în timp ce în spate se înălța un perete abrupt de stâncă. Deasupra noastră bolta cerească era de un albastru atât de intens și

se întindea atât de departe, cum nu există de fapt în realitate, și acesta era tavanul camerei noastre nupțiale. M-ai luat în brațe și m-ai iubit foarte tare.

— Sper că și tu pe mine, comentă Fridolin cu un imperceptibil râs răutăcios.

— Cred că mult mai mult, spuse Albertine cu seriozitate. Dar, cum să-ți explic, în ciuda îmbrățișării celei mai înfierbântate, tandrețea noastră era foarte melancolică și încărcată de presimțirea unei suferințe predeterminate. Deodată se făcu dimineață. Poiana era luminoasă și plină de culori, pădurea de jur-împrejur perlată cu rouă, iar peste peretele stâncos razele soarelui tremurau. Noi doi trebuia să ajungem acum din nou înapoi în lume, printre oameni, era timpul. Numai că se întâmplă ceva cumplit. Hainele noastre dispăruseră. Mă cuprinseră o groază fără seamăn, o rușine arzătoare până la distrugerea interioară, totodată o furie pe tine ca și cum ai fi fost singurul vinovat de nenorocire — și toate acestea: groază, rușine, mânie, nu puteau fi comparate ca violență cu nimic din ce am resimțit vreodată trează fiind. În conștiința vinovăției tale tu te-ai repezit însă, gol cum erai, jos să ne faci rost de haine. Iar după ce ai dispărut, am început să mă simt foarte bine. Nu-mi părea nici rău de tine, nici nu eram îngrijorată pentru tine, mă simțeam doar bucuroasă că eram singură, alergam fericită prin poiană și cântam: era melodia unui cântec pe care l-am auzit la redută. Glasul meu suna minunat și îmi doream să fiu auzită jos în oraș. Nu vedeam acest oraș, dar îl *știam*. Zăcea jos, dedesubtul meu și era înconjurat de un zid înalt; un oraș

cât se poate de fantastic, pe care nu-l pot zugrăvi. Nici oriental, de fapt nici vechi german, în orice caz un oraş scufundat de mult şi pentru totdeauna. Eu însă m-am aflat brusc întinsă pe poiană în strălucirea soarelui — mult mai frumoasă decât am fost vreodată în realitate şi, în timp ce stăteam aşa, a apărut un domn din pădure, un bărbat tânăr, într-un costum modern, deschis la culoare, arătând, din câte ştiu acum, aproximativ ca danezul despre care ţi-am povestit ieri. Îşi văzu de drumul său, salută foarte politicos când trecu pe lângă mine, fără a-mi acorda însă mai multă atenţie; mergea drept spre peretele stâncos măsurându-l din priviri, de parcă ar fi chibzuit cum să-l biruie. În acelaşi timp te-am văzut şi pe tine. Te grăbeai să mergi prin oraşul scufundat din casă în casă, din magazin în magazin, ba pe sub pergole, ba printr-un fel de bazar turcesc, şi cumpărai cele mai frumoase lucruri pe care le puteai găsi pentru mine; haine, lenjerie, pantofi, bijuterii; şi pe toate le puneai într-o servietă mică din piele galbenă, în care încăpea însă tot. Dar erai mereu urmărit de o mulţime de oameni pe care n-o vedeam, ci îi auzeam ameninţătoarele ţipete înăbuşite. Şi acum apăru din nou celălalt, danezul, care se oprise mai devreme în faţa peretelui stâncos. Iarăşi veni din pădure spre mine... iar eu ştiam că între timp călătorise în jurul lumii. Arăta altfel ca mai-nainte, şi totuşi era acelaşi. Se opri ca şi prima dată în faţa peretelui stâncos, dispăru din nou, ieşi din pădure; asta se repetă de două ori, sau de trei ori, sau de o sută de ori. Era mereu acelaşi şi mereu un altul, de fiecare dată saluta când trecea pe lângă mine, în sfârşit

s-a oprit în fața mea, m-a privit examinându-mă, eu am râs seducător, așa cum nu râsesem nicicând în viață, el a întins brațele spre mine, deodată am vrut să fug, dar n-am putut — iar el s-a prăbușit lângă mine pe poiană.

Tăcu. Lui Fridolin i se uscase gâtlejul, în întunericul camerei realiză cum Albertine își ținea fața ascunsă în mâini.

— Un vis ciudat, spuse el. E gata? Și cum ea negă, o îndemnă: Povestește mai departe.

— Nu-i atât de ușor, reluă ea. În cuvinte aceste lucruri nici nu se pot exprima. Deci... aveam senzația că aș trăi nenumărate zile și nopți, nu existau nici timp nici spațiu, nici nu mă mai aflam în luminișul împrejmuit de pădure și stâncă, ci era o suprafață nesfârșit de întinsă, plină de flori multicolore, care se pierdea la orizont în cele patru direcții. Iar eu nu mai eram de mult — ciudat: acest de mult! — singură în poiană cu acest singur om. Dar nu aș putea spune dacă în afara mea se mai aflau acolo încă trei sau zece sau o mie de perechi, dacă le vedeam sau nu, dacă eram doar a aceluia sau și a altora. Însă așa cum acel sentiment anterior de groază și rușine întrecea cu mult tot ce se poate închipui în starea de veghe, tot așa nu există desigur nimic în existența noastră conștientă care să echivaleze senzației de ușurare, de libertate, de fericire resimțită în acest vis. Și totuși nu am contenit nici măcar o clipă să știu de tine. Da, te vedeam, te-am văzut cum ai fost prins de soldați, cred că erau și fețe bisericești printre ei; unul, un om uriaș, ți-a pus cătușe la mâini, și am știut că urmai să fii executat. O știam fără să simt milă,

fără înfiorare, de undeva de la mare distanță. Ai fost dus într-o curte, un fel de curte de castel. Aici stăteai acum cu mâinile încătușate la spate și gol. Și așa cum te vedeam eu, deși eram altundeva, tot așa mă vedeai și tu, și bărbatul care mă ținea în brațe, și toate celelalte perechi, acest flux infinit de goliciune care spumega în jurul meu și din care eu și bărbatul care mă ținea înlănțuită nu reprezentam decât o undă. În timp ce tu te aflai în curtea castelului, apăru la o fereastră înaltă cu arcadă printre perdele roșii o femeie tânără cu o diademă pe creștet și în mantou de purpură. Era prințesa ținutului. Privea la tine în jos cu ochi severi, întrebători. Tu erai singur, ceilalți, atâția câți erau, se țineau deoparte, îngrămădiți la ziduri. Am auzit un murmur și un freamăt răutăcios. Deodată, prințesa s-a aplecat peste balustradă. S-a lăsat liniștea și prințesa ți-a făcut un semn ca și cum ți-ar fi poruncit să urci la ea și am știut că era hotărâtă se te grațieze. Dar tu nu i-ai observat privirea sau nu ai vrut s-o observi. Apoi dintr-odată, tot cu cătușe la mâini, dar acoperit cu o pelerină neagră, te-am văzut înaintea ei, nu în vreo încăpere, ci undeva în aer liber, parcă plutind. Ea ținea în mână o hârtie pergament, sentința ta la moarte, în care erau consemnate și vina ta și motivele condamnării tale. Te-a întrebat — nu am auzit cuvintele, dar o știam — dacă ești dispus să devii iubitul ei, caz în care ți s-ar anula pedeapsa capitală. Tu ai clătinat din cap că nu. Nu m-am mirat, căci era perfect în ordinea lucrurilor, iar situația nici nu putea să fie altfel decât aceea că tu trebuia să-mi rămâi fidel cu orice risc și pe vecie. Prințesa a ridicat atunci din

umeri, a făcut un semn cu mâna în gol, și iată-te într-o pivniță sub pământ, iar loviturile de bici șuierau pocnindu-te, fără ca eu să-i văd pe cei care mânuiau bicele. Sângele se prelingea pe trupul tău formând ca niște pâraie, l-am văzut curgând, îmi dădeam seama de cruzimea mea fără să mă mir de ea. Prințesa s-a apropiat deodată de tine. Părul ei era despletit, curgea în jurul trupului ei gol, ținea cu ambele mâini diadema îndreptând-o spre tine — și am știut că era fata de pe litoralul danez pe care o văzuseși o dată, într-o dimineață, goală pe terasa unei cabine de baie. Nu rosti nici un cuvânt, însă sensul prezenței ei aici, ba chiar al tăcerii ei era dacă voiai să devii soțul ei și prințul acelui ținut. Și cum ai refuzat din nou, ea dispăru brusc, iar eu am văzut cum ți se pregătea o cruce; nu jos în curtea castelului, nu, ci pe nemărginita poiană presărată cu flori, unde eu zăboveam în brațele unui iubit, printre toate celelalte perechi de îndrăgostiți. Pe tine te-am văzut însă cum pășeai singur pe ulițe străvechi fără nici un fel de pază, dar am știut că drumul tău ți-era trasat dinainte și orice fugă imposibilă. Acum ai început să urci pe cărăruia din pădure. Te așteptam în tensiune, dar fără nici un fel de compătimire. Corpul tău era brăzdat de dungi, care nu mai sângerau însă. Ai urcat tot mai mult, poteca s-a lățit, pădurea s-a retras de ambele părți, și iată-te acum la marginea poienii la o distanță imensă, de necuprins cu mintea. Dar tu m-ai salutat zâmbind din ochi, în semn că-mi îndepliniseși dorința și-mi aduceai tot de ce aveam nevoie; haine, pantofi, bijuterii. Mie însă mi se părea comportamentul tău cât se poate de nebunesc

și de absurd, și eram tentată să îmi bat joc de tine, să-ți râd în nas — tocmai din cauză că refuzaseși mâna unei prințese din fidelitate față de mine, că îndurași martiriul, iar acum veneai aici clătinându-te pentru a suporta o moarte cumplită. Am alergat spre tine și tu ți-ai grăbit tot mai mult pasul — am început să plutesc și pluteai și tu în aer; dar deodată amândoi am pierit în depărtare, făcându-ne nevăzuți unul pentru celălalt și am știut că zburaserăm unul pe lângă celălalt. Mi-am dorit să-mi auzi cel puțin râsul, tocmai în timp ce erai crucificat. Așa că am început să râd, atât de strident, atât de tare cât puteam. Ăsta era râsul, Fridolin... cu care m-am trezit.

Albertine tăcu și rămase neclintită. Nici el nu s-a mișcat și nu a spus nici o vorbă. Orice cuvânt ar fi părut în această clipă mat, fals și laș. Cu cât înaintase Albertine mai mult în povestirea ei, cu atât mai ridicole și mai mărunte i se păreau lui Fridolin propriile lui trăiri, atât cât progresaseră până acum, și își jură să le trăiască pe toate până la capăt, să i le relateze apoi fidel și să se răzbune astfel pe această femeie care se dezvăluise în visul ei drept cea care era, necredincioasă, crudă și trădătoare, și pe care simțea că o ura în această clipă mai profund decât o iubise vreodată.

Remarcă acum că tot îi mai ținea degetele prinse între mâinile lui și că, oricât de mult își dorea să o urască pe femeia asta, simțea pentru aceste degete subțiri, reci, atât de familiare lui o tandrețe devenită acum mai dureroasă; și involuntar, ba chiar împotriva voinței lui, înainte de a

desprinde această mână atât de familiară din a sa, i-a atins-o gingaș cu buzele.

Albertine tot nu deschidea ochii, iar lui Fridolin i se păru că vede cum gura ei, fruntea ei, întregul ei chip surâdeau cu o expresie ferice, transfigurată, inocentă, și simți un imbold puternic, lui însuși incomprehensibil, să se aplece asupra lui Albertine și să depună un sărut pe fruntea-i pală. Dar se stăpâni realizând că era vorba doar de oboseala de la sine înțeleasă în urma evenimentelor răscolitoare ale ultimelor ore și care, în atmosfera înșelătoare a dormitorului conjugal, se deghizase într-o tandrețe nostalgică.

Dar oricare ar fi fost starea lui în această clipă, oricare ar fi fost deciziile la care urma să ajungă în decursul următoarelor ore, cerința stringentă a momentului era să se refugieze cel puțin pentru scurt timp în somn și uitare. Și în noaptea de după moartea mamei lui dormise, putuse dormi adânc și fără vise — și să nu o poată face acum? Așa că se întinse alături de Albertine care părea să fi adormit deja. O sabie între noi, se gândi el iarăși. Și apoi: ca dușmani de moarte stăm aici unul lângă celălalt. Dar nu era decât o vorbă.

6

Ciocănitul uşor al servitoarei îl trezi la ora şapte dimineaţa. Aruncă o privire rapidă spre Albertine. Uneori, nu întotdeauna, această bătaie în uşă o trezea şi pe ea. Astăzi însă continuă să doarmă nemişcată, prea nemişcată. Fridolin se pregăti iute de plecare. Înainte de a ieşi pe uşă, se duse să-şi vadă fetiţa. Şedea liniştită în patul ei alb, cu mânuţele strânse în pumni, aşa cum obişnuiesc copiii. O sărută pe frunte. Şi încă o dată, pe vârful picioarelor, se apropie de uşa dormitorului, unde Albertine tot se mai odihnea, imobilă ca mai înainte. Apoi părăsi casa. În servieta sa neagră de medic, bine ascunse, îşi pregătise să ia cu el rasa monahală şi pălăria de pelerin. Îşi schiţase cu grijă, ba chiar cu o doză de pedanterie, programul zilei. Pe primul loc se înscria o vizită în vecinătate la un tânăr avocat grav bolnav. Fridolin îl consultă cu multă atenţie, constată că starea i se ameliorase nitel, îşi exprimă mulţumirea şi bucuria sinceră şi completă o reţetă, prescriindu-i medicamentele obişnuite. Apoi o porni grăbit spre casa în pivniţa căreia Nachtigall cântase aseară la pian. Localul era încă în-

chis, dar casierița de la cafeneaua de sus știa că Nachtigall locuia într-un mic hotel din Leopoldstadt. Un sfert de oră mai târziu, Fridolin ajunse acolo. Era un han mizerabil. În antreu mirosea a paturi neaerisite, grăsime de proastă calitate și cicoare. Un portar cu o înfățișare jalnică și niște ochi șireți marcați de cearcăne roșii, pregătit să răspundă oricând la interogatoriul poliției, dădu amabil informații. Domnul Nachtigall plecase azi-dimineață la ora cinci în compania a doi domni, care-și făcuseră fețele poate dinadins aproape de nerecunoscut, ridicându-și fularele. În timp ce Nachtigall se dusese în camera lui, respectivii domni îi achitaseră hotelul pentru ultimele patru săptămâni; când, după ce se scursese o jumătate de oră, Nachtigall tot nu apăruse, unul dintre domni a urcat personal și l-a adus jos, după care toți trei au plecat la Gara de Nord. Nachtigall lăsase impresia că era foarte agitat, ba chiar — de ce să nu i se spună unui domn care inspira atâta încredere întregul adevăr — încercase să-i strecoare portarului o scrisoare, ceea ce respectivii domni împiedicaseră însă imediat. Scrisorile care soseau pentru domnul Nachtigall — așa spuseseră domnii în continuare — vor fi ridicate de către o persoană autorizată în acest sens. Fridolin își luă rămas-bun, fiind bucuros că avea în mână servieta de medic când ieși pe poartă; așa nu va fi considerat desigur un oaspete al acelui hotel, ci o persoană oficială. Cu Nachtigall nu era deci pentru moment nimic de făcut. Acționaseră cu multă precauție și, evident, având toate motivele pentru a proceda astfel.

Acum se duse la centrul de împrumut. Domnul Gibiser în persoană deschise.

— Am adus costumul împrumutat, spuse Fridolin, și doresc să mă achit de datorie.

Domnul Gibiser formulă o sumă moderată, încasă banii, notă ceva într-un registru mare și privi oarecum mirat de la birou spre Fridolin care nu schița nici un gest că ar intenționa să plece.

— Mă aflu aici, spuse pe tonul unui judecător de instrucție, și pentru a vorbi cu dumneavoastră despre domnișoara fiica dumneavoastră.

Ceva tresăltă în jurul nărilor domnului Gibiser — neplăcere, ironie sau supărare, nu era atât de ușor de constatat.

— La ce se referă domnul? întrebă pe un ton la fel de puțin de determinat.

— Ați menționat ieri, spuse Fridolin, rezemându-se cu o mână de birou și ținându-și degetele răsfirate, că fiica dumneavoastră nu este perfect normală psihic. Situațiile în care am surprins-o au făcut într-adevăr această supoziție plauzibilă. Și cum întâmplarea m-a făcut să iau parte la acea scenă ciudată sau cel puțin să fiu spectatorul ei, aș dori totuși să vă recomand, domnule Gibiser, să cereți sfatul unui medic.

Gibiser, rotind în mână coada neobișnuit de lungă a unui toc, îl măsură pe Fridolin cu o privire neobrăzată.

— Și domnul doctor ar avea, eventual în persoană, amabilitatea să preia tratamentul?

— Rog a nu mi se pune în gură vorbe, replică Fridolin tranşant dar puţin răguşit, pe care nu le-am rostit.

În această clipă se deschise uşa care ducea spre încăperile interioare, şi un domn tânăr, cu paltonul deschis peste frac, ieşi. Fridolin îşi dădu pe loc seama că nu putea fi nimeni altul decât unul dintre magistraţii din noaptea trecută. Nu era nici un dubiu că venea din odaia lui Pierrette. Păru încurcat când îl zări pe Fridolin, dar se stăpâni imediat, îl salută din mers pe domnul Gibiser, făcându-i un semn cu mâna, apoi îşi aprinse o ţigară, servindu-se de o brichetă aflată pe birou, şi părăsi locuinţa.

— Aşa deci, remarcă Fridolin schiţând o expresie dispreţuitoare din colţul gurii şi simţind pe limbă un gust amar.

— La ce se referă domnul? întrebă Gibiser cu un calm desăvârşit.

— Aţi renunţat, aşadar, domnule Gibiser, şi îşi lăsă privirea să planeze superior de la uşa de intrare în locuinţă la cealaltă, de unde ieşise magistratul, să mai anunţaţi poliţia.

— Ne-am înţeles pe alte căi, domnule doctor, spuse Gibiser rece şi se ridică, de parcă s-ar fi terminat o audienţă.

Fridolin se pregăti se plece, Gibiser deschise rapid uşa şi spuse, cu o mină neclintită:

— Dacă s-ar întâmpla ca domnul doctor să aibă din nou o dorinţă... Doar nu trebuie să fie tocmai o rasă de călugăr.

Fridolin închise ușa în urma lui. Această chestiune ar fi deci lichidată, se gândi cu o senzație de supărare care chiar lui i se părea nepotrivită. Coborî scările, se duse fără o grabă specială la policlinică și telefonă mai întâi acasă pentru a se interesa dacă trimisese vreun pacient după el, dacă venise poșta și ce noutăți mai erau. Nici nu apucase bine să-i dea servitoarea toate răspunsurile, că luă chiar Albertine telefonul pentru a-l saluta pe Fridolin. Repetă tot ce spusese deja servitoarea, apoi povesti cu candoare că de abia se sculase și voia să ia micul dejun împreună cu fetița.

— Dă-i un pupic din partea mea, zise Fridolin. Și, poftă bună.

Glasul ei îi făcuse bine și tocmai de aceea puse repede capăt convorbirii. De fapt dorise să întrebe ce planuri avea Albertine pentru această dimineață, dar ce-l interesa în fond? În adâncul sufletului său doar terminase cu ea, oricum i-ar fi decurs viața exterioară. Infirmiera blondă îl ajută să-și scoată haina și îi întinse halatul alb de medic, zâmbindu-i ușor, așa cum obșnuiesc să zâmbească toate, fie că le acorzi atenție, fie că nu.

Câteva minute mai târziu se afla în salonul bolnavilor. Medicul-șef anunțase că trebuise brusc să plece din localitate din cauza unui consult, așa că domnii doctori erau rugați să-și facă vizita fără el. Fridolin se simți aproape fericit când, urmat de studenți, merse din pat în pat consultând bolnavii, prescrise rețete, purtă discuții profesionale cu asistenții și infirmierele. Se întâmplaseră tot felul de lucruri noi. Ucenicul lăcătuș Karl Rodel murise în timpul

nopții. Autopsia după-amiază la ora cinci. În salonul femeilor se eliberase un pat, dar se și ocupase din nou de o altă pacientă. Femeia de la patul 17 fusese transferată la secția de chirurgie. În acest răstimp fură abordate și probleme de personal. Noua conducere a secției oftalmologice urma să fie stabilită poimâine; Hügelmann, actualmente profesor la Marburg, cu patru ani în urmă încă medic secundar la Stellwag, avea cele mai multe șanse. Carieră rapidă, se gândi Fridolin. Eu nu o să intru niciodată în discuție pentru conducerea unei secții, măcar pentru că îmi lipsea docența. Prea târziu. De ce de fapt? Trebuia pur și simplu să reia lucrul științific sau să se preocupe cu mai multă seriozitate de unele chestiuni începute mai de mult. Clientela particulară mai lăsa de fapt suficient timp.

Îl rugă pe domnul doctor Fuchstaler să conducă ambulanța și trebui să-și admită sieși că ar fi preferat să rămână aici decât să o pornească pe Galitzinberg. Și totuși trebuia s-o facă. Nu numai față de el însuși avea datoria să cerceteze problema mai departe; mai erau de rezolvat astăzi o mulțime de alte lucruri. Așa că se decise pentru orice eventualitate să-i încredințeze domnului doctor Fuchstaler și contravizita. Tânăra cu pneumonia dubioasă îi zâmbi din patul acela ultim. Era aceeași care de curând, cu ocazia unei consultații, își lipise pieptul atât de intim de obrazul lui. Fridolin răspunse fără amabilitate privirii ei și se întoarse încruntându-se. Toate-s la fel, gândi cu amărăciune, și Albertine nu se deosebește cu nimic de ele — e cea mai rea dintre toate. O să mă despart de ea. Lucrurile nu mai pot fi niciodată bune între noi.

Pe scări mai schimbă câteva vorbe cu un coleg de la secția de chirurgie. Ei bine, care era de fapt situația femeii care fusese transferată astă-noapte acolo? În ceea ce-l privea, el nu prea credea în necesitatea unei operații. I se va comunica rezultatul cercetării histologice?

— Desigur, colega.

La colț luă o trăsură. Își consultă agenda, o comedie ridicolă jucată în fața birjarului, de parcă abia acum ar fi trebuit să se hotărască.

— Spre Ottakring, zise apoi, strada de pe Galitzinberg. O să vă spun unde să opriți.

În trăsură puse din nou stăpânire pe el o agitație dureros-nostalgică, ba îl copleși chiar conștiința vinovăției că în ultimele ore de abia se mai gândise la frumoasa lui salvatoare. Oare va reuși acum să descopere casa? Ei bine, asta nu ar trebui să fie deosebit de greu. Întrebarea era doar: și pe urmă? Denunț la poliție? Asta ar putea avea urmări neplăcute tocmai pentru femeia care probabil că se sacrificase pentru el sau fusese gata să se sacrifice pentru el. Ori să se adreseze unui detectiv particular? I se părea o cale destul de banală și de nedemnă pentru el. Dar ce altceva îi rămânea de făcut? El nu avea nici timpul și probabil nici talentul pentru a efectua investigațiile necesare conform tuturor regulilor artei. — O societate secretă? Ei da, secretă cu siguranță. Dar oare se cunoșteau între ei? Aristocrați, poate chiar domni de la Curte? Se gândi la anumiți arhiduci cărora li se puteau atribui astfel de farse. Și femeile? Pesemne... adunate din case de rendez-vous. Ei, asta nu era deloc sigur. În orice caz,

marfă selectă. Dar femeia care se sacrificase pentru el? Sacrificase? De ce tot voia să-și imagineze că fusese cu adevărat un sacrificiu! O comedie. Bineînțeles că totul fusese o comedie. De fapt trebuia să fie bucuros că scăpase atât de ieftin. Păi, nu-și pierduse cumpătul. Cavalerii ar fi putut observa desigur că nu era un orișicine. Și cu certitudine o și observaseră. Probabil el îi plăcuse mai mult acelei femei decât toți arhiducii ăia sau ce or fi fost ei.

Ajuns la Liebhartstal, acolo unde drumul o lua mai hotărât în sus, coborî și, precaut, expedie trăsura. Cerul era de un bleu pal, presărat cu norișori albi, iar soarele împrăștia o căldură primăvăratică. Privi în urmă — nu se vedea nimic suspect. Nu tu trăsură, nu tu pieton. Urcă încet. Începu să-și simtă paltonul greu; îl scoase și și-l aruncă pe umeri. Ajunse la locul în care strada laterală trebuia să cotească la dreapta, iar acolo se afla casa cea misterioasă; nu putea să se înșele; strada o lua în jos, dar nicidecum atât de abrupt cum i se păruse noaptea din trăsură. O străduță liniștită. Într-o grădină erau trandafiri înfășurați cu grijă în paie, într-o alta un cărucior de copil; un băiețel îmbrăcat numai în lână albastră alerga de colo-colo; o femeie tânără care stătea la fereastra de la parter privea la el râzând. Urmau un teren viran, apoi o grădină sălbatică împrejmuită, apoi o mică vilă, apoi o peluză și apoi, nici un dubiu... iată casa pe care o căuta. Nu arăta mare sau impunătoare, era o vilă cu un etaj într-un modest stil Empire și renovată evident nu de prea mult timp. Obloanele verzi erau trase peste tot, nimic nu indica faptul că vila ar fi putut să fie locuită. Fridolin privi

în jurul lui. Nu se vedea nimeni pe străduță; doar ceva mai încolo în jos, doi băieți se îndepărtau cu cărți sub braț. Fridolin stătea în fața ușii grădinii. Și acum? Să facă pur și simplu cale-ntoarsă? Asta i s-ar părea în orice caz de-a dreptul ridicol. Căută soneria electrică. Și dacă i se deschidea, ce urma să spună? Păi, simplu: oare această casă drăguță nu era de închiriat peste vară? Dar deja poarta casei se deschise de la sine, un servitor bătrân într-o livrea simplă de dimineață ieși și merse încet pe cărarea îngustă până la poartă. Ținea în mână o scrisoare și i-o întinse tăcut printre gratii lui Fridolin căruia îi bătea rapid inima.

— Pentru mine? întrebă bâlbâindu-se.

Servitorul dădu din cap, se întoarse, plecă și ușa casei se închise în urma lui. Ce înseamnă asta? se întrebă Fridolin. Oare... de la ea? O fi chiar ea cea căreia îi aparține casa...? O luă rapid în susul străzii și abia acum observă că pe plic era trecut numele său cu un scris înclinat, nobil. La colț deschise scrisoarea, despături o foaie de hârtie și citi: „Renunțați să mai faceți cercetări, care sunt oricum complet inutile, și considerați aceste cuvinte ca pe un al doilea avertisment. Sperăm în interesul dumneavoastră că nu va fi necesar un altul." Lăsă foaia jos.

Acest mesaj îl dezamăgi în toate privințele; în orice caz era însă diferit de cel pe care, în mod nechibzuit, și l-ar fi putut el imagina. Tonul era oricum ciudat de reținut și nu era deloc tăios. Indica faptul că oamenii care trimiseseră acest mesaj nu se simțeau câtuși de puțin siguri pe ei.

Un al doilea avertisment...? De unde până unde? A, da, noaptea trecută i se dăduse primul. Dar de ce *al doilea*... şi nu ultimul? Voiau să-i mai supună o dată curajul la probă? Avea de trecut o verificare, ca un examen? Şi de unde-i ştiau numele? Asta nu era de fapt foarte neaşteptat, probabil că-l forţaseră pe Nachtigall să-l divulge. Şi apoi — râse fără să vrea de cât era de distrat — în căptuşeala blănii lui erau cusute monograma lui şi adresa exactă.

Dar chiar dacă nu era cu nimic mai avansat decât înainte, scrisoarea îl liniştise în mare, fără ca să fi ştiut să spună exact de ce. Era mai cu seamă convins că femeia pentru a cărei viaţă se temuse trăia încă şi că numai de el depindea să o găsească dacă aborda problema cu precauţie şi şiretenie.

Când ajunse acasă puţin obosit, însă într-o dispoziţie ciudat de relaxată, pe care o sesiza însă totodată a fi înşelătoare, Albertine şi copilul mâncaseră deja de prânz, dar îi ţinură companie în timp ce luă şi el masa. Iat-o şezând vizavi pe cea care azi-noapte lăsase calm ca el să fie crucificat, iată-i privirea angelică, de gospodină şi mamă; spre mirarea lui, nu simţi nici un strop de ură faţă de ea. Mâncă cu poftă, într-o stare de spirit niţel agitată, dar de fapt voioasă şi vorbi în stilul său caracteristic cu multă însufleţire despre micile întâmplări ivite pe plan profesional în acea zi, mai cu seamă despre problemele personalului medical cu care obişnuia s-o ţină la curent întotdeauna pe Albertine. Povesti că numirea lui Hügelmann era ca şi sigură şi vorbi despre propria sa intenţie

de a relua munca științifică cu o energie ceva mai mare. Albertine cunoștea această stare de spirit, știa că nu dura prea mult și un ușor zâmbet îi trădă îndoielile. Fridolin se aprinse, la care Albertine îl mângâie cu blândețe, spre a-l calma. Acum el tresări ușor și se îndreptă spre fetiță, susținându-și astfel fruntea de atingerea penibilă. O luă pe micuță în poale, pregătindu-se s-o legene pe genunchi, când servitoarea anunță că așteptau deja câțiva pacienți. Fridolin se ridică parcă eliberat, mai menționă în treacăt că Albertine și fetița ar trebui să profite de frumoasele ore însorite ale după-amiezii spre a se plimba, și se duse în cabinetul său de consultații.

Pe parcursul următoarelor două ore Fridolin avu de consultat șase pacienți vechi și doi nou-veniți. Dădu dovadă în fiecare dintre cazuri în parte de multă competență, investigă, luă notițe, prescrise tratamente — și se bucură că după ultimele două nopți petrecute aproape fără să doarmă se simțea atât de minunat de proaspăt și cu mintea limpede.

După ce-și rezolvă consultațiile se uită încă o dată, conform obiceiului, ce făceau soția și copilul și constată nu fără mulțumire că Albertine tocmai primea vizita mamei ei și că micuța învăța franceză cu bona. Și abia pe trepte realiză din nou că toată această ordine, tot acest echilibru uniform, toată această siguranță ale existenței sale nu însemnau decât aparență și minciună.

Cu toate că renunțase la contravizită, simțea nevoia irezistibilă de a se duce în secție. Erau două cazuri acolo care intrau în mod special în discuție pentru munca științifică

pe care o plănuia acum în primul rând şi se îndeletnici cu ele mai îndelung şi mai amănunţit decât o făcuse în trecut. Apoi îi mai rămase de rezolvat o vizită la un bolnav din centrul oraşului, aşa că se făcu de şapte când ajunse în dreptul vechii case din strada Schreyvogel. Abia acum, când privi în sus spre fereastra Mariannei, imaginea ei, care între timp i se estompase aproape complet, se animă mai mult decât cea a tuturor celorlalte. Ei bine, aici nu putea da greş. Fără a risipi prea mult efort îşi putea începe aici opera de răzbunare, aici pentru el nu existau dificultăţi sau pericole; şi ceea ce pe alţii poate i-ar fi făcut să dea speriaţi înapoi, şi anume trădarea logodnicului, pe el aproape că nici nu-l mai incita. Da, să trădezi, să înşeli, să minţi, să joci comedie, aici, acolo, în faţa Mariannei, în faţa lui Albertine, în faţa bunului dr. Roediger, în faţa lumii întregi; să duci un soi de viaţă dublă, să fii medicul vrednic, de încredere, cu un viitor strălucit, soţul şi tatăl de familie model — şi totodată un libertin, un seducător, un cinic, care obişnuia să se joace cu oamenii, cu bărbaţii şi femeile, exact aşa cum îi dicta capriciul, asta i se păru în această clipă un deliciu cât se poate de mare; şi lucrul cel mai delicios aici era că odată, mai târziu, când Albertine se va crede de mult bine culcuşită în certitudinea unei vieţi conjugale şi familiale liniştite, voia să-i mărturisească, arborând un zâmbet rece, toate păcatele lui, pentru a se răzbuna astfel pe amarul şi infamia la care îl supusese ea într-un vis.

În hol, se trezi faţă în faţă cu dr. Roediger care îi întinse mâna inofensiv şi cordial.

— Ce mai face domnișoara Marianne? întrebă Fridolin. S-a liniștit puțin?

Dr. Roediger ridică din umeri.

— Era de mult pregătită pentru acest sfârșit, domnule doctor... Doar că azi spre prânz când a fost luat cadavrul...

— A, s-a întâmplat deja?

Dr. Roediger dădu afirmativ din cap.

— Mâine după-amiază la ora trei are loc înmormântarea...

Fridolin privi în fața sa.

— Sunt probabil... rudele la domnișoara Marianne?

— Nu mai sunt, replică dr. Roediger, acum este singură. Se va bucura cu siguranță să vă revadă, domnule doctor. Căci mâine mama și cu mine o ducem la Mödling. Iar la privirea politicos interogativă a lui Fridolin: Părinții mei au acolo o căsuță. La revedere, domnule doctor. Mai am diferite lucruri de rezolvat. Câte sunt de făcut într-un... astfel de caz! Sper să vă mai găsesc sus, domnule doctor, când mă întorc.

Și deja ieși pe poartă și dispăru în stradă.

Fridolin ezită o clipă, apoi păși încet pe scări în sus. Sună; chiar Marianne îi deschise ușa. Era îmbrăcată în negru, în jurul gâtului avea un lanț negru de jais, pe care nu o văzuse niciodată purtându-l. Chipul ei se roși ușor.

— Mă lăsați mult să aștept, spuse cu un surâs slab.

— Iertați-mă, domnișoară Marianne, am avut astăzi o zi deosebit de obositoare.

O urmă prin camera unde zăcuse mortul, în care patul şedea acum gol, apoi în încăperea de alături, unde emisese ieri sub tabloul cu ofiţerul în uniformă albă certificatul de deces al consilierului aulic. Pe masa de scris ardea deja o mică lampă care crea în cameră un efect de clarobscur. Marianne îi indică un loc pe divanul negru de piele, iar ea se aşează vizavi de el la masa de scris.

— Tocmai m-am întâlnit în hol cu domnul dr. Roediger. Deci mâine plecaţi deja la ţară?

Marianne îl privi ca şi cum s-ar fi mirat de tonul rece al întrebării lui, iar umerii ei coborâră când el continuă cu o voce aproape dură:

— Asta mi se pare foarte rezonabil.

Şi îi explică pe un ton impersonal cât de bine îi vor face aerul proaspăt, ambianţa nouă.

Ea şedea nemişcată şi lacrimi i se prelingeau pe obraji. El o privea fără să simtă compătimire, mai degrabă cu nerăbdare; şi ideea că în următorul minut ar fi putut să zacă din nou la picioarele lui, repetându-i mărturisirea de ieri, îl umplu de teamă. Şi cum ea tăcu, Fridolin se ridică brusc.

— Regret, domnişoară Marianne, şi se uită la ceas.

Ea îşi înălţă capul, îl privi pe Fridolin şi lacrimile continuau să-i curgă. Ar fi vrut să-i poată spune vreun cuvânt drăguţ, dar nu se simţea capabil.

— Rămâneţi desigur câteva zile la ţară, se sforţă el să înceapă. Sper că îmi veţi da de ştire despre dumneavoastră... Domnul dr. Roediger mi-a spus de altfel că nunta

va avea loc curând. Permiteţi-mi să vă exprim deja de astăzi felicitările mele.

Ea nu se urni din loc, ca şi cum nici nu ar fi luat cunoştinţă de felicitările lui, în general de faptul că-şi lua rămas-bun. Fridolin îi întinse o mână pe care ea nu o apucă, aşa că repetă pe un ton de reproş:

— Deci sper într-adevăr că mă veţi înştiinţa cum vă simţiţi. La revedere, domnişoară Marianne.

Şedea ca împietrită. El plecă, timp de o secundă rămase în uşă, de parcă i-ar fi acordat o ultimă şansă ca să-l cheme înapoi, dar ea păru mai degrabă că-şi întoarce capul de la el, aşa că Fridolin închise uşa în urma lui. Afară pe coridor simţi ca un fel de remuşcare. Se gândi o clipă să se întoarcă, dar simţi că asta ar fi fost înainte de toate foarte ridicol.

Şi acum, ce urma? Să meargă acasă? Păi unde altfel? Doar nu mai putea întreprinde nimic astăzi. Şi mâine? Ce? Şi cum? Se simţea neiscusit, neajutorat, totul i se scurgea printre degete; totul devenea ireal, chiar şi căminul lui, soţia lui, copilul lui, meseria lui, ba el însuşi, aşa cum tot înainta pe înserate mecanic pe străzi în timp ce gândurile lui hoinăreau aiurea.

Orologiul din turnul Primăriei bătu şapte şi jumătate. Era de fapt totuna cât era ceasul; timpul plutea în faţa lui într-o inutilitate desăvârşită. Nimic, nimeni nu-l interesa. Simţi o uşoară compasiune pentru propria-i persoană. Subit, fără nici un fel de premeditare, îi veni ideea să plece spre o gară oarecare, să se urce în tren, indiferent încotro, să dispară pentru toţi oamenii care l-au cunoscut

vreodată, să apară din nou undeva într-un loc străin și să înceapă o nouă viață ca un alt om, un om nou. Se gândi la anumite cazuri patologice ciudate, pe care le cunoștea din cărțile de psihiatrie, așa-numitele existențe duble: un om trăind în niște condiții de viață cât se poate de bine reglementate dispărea brusc, absenta multă vreme, se întorcea după niște luni sau chiar ani, nu-și amintea unde fusese în acest răstimp, dar mai târziu îl recunoștea careva care-l întâlnise pe undeva într-un ținut îndepărtat, iar cel întors acasă nu știa absolut nimic. Astfel de lucruri se petreceau desigur rareori, dar erau oricum dovedite. Iar într-o formă îmblânzită mulți le trăiau. De exemplu, atunci când ne reveneam din vise? Sigur, ne aminteam... Dar cu certitudine existau și vise pe care le uitam cu desăvârșire, din care nu rămânea nimic decât un fel de dispoziție enigmatică, o stare confuză misterioasă. Sau ne aminteam abia mai târziu, mult mai târziu și nu mai știam dacă ceva chiar trăiserăm sau visaserăm doar. Doar... doar...!

Și cum continua să meargă, luând involuntar direcția casei sale, ajunse în apropiere de străduța întunecoasă, destul de rău famată în care urmase cu mai puțin de douăzeci și patru de ore înainte spre locuința ei sărăcăcioasă și totuși cu un aer confortabil o făptură pierdută. *Pierdută*, tocmai făptura aceea? Și *rău famată*, tocmai străduța aceasta? Cum, ademeniți de vorbe, se întâmplă de atâtea ori să numim și să judecăm străzi, destine, oameni în inerția obișnuinței! Nu fusese de fapt această fată tânără, dintre toate în apropierea cărora îl aduseseră

coincidențele stranii din ultima noapte, cea mai drăgălașă, ba efectiv cea mai pură? Simțea o anumită înduioșare când se gândea la ea. Acum își aminti și de intenția lui de ieri; luând o decizie rapidă cumpără în primul magazin ieșit în drum tot felul de mărunțișuri de mâncare; și în timp ce mergea cu pachețelul în mână de-a lungul zidurilor caselor, se simți de-a dreptul bucuros în conștiința că era pe cale să săvârșească măcar o faptă rezonabilă, ba poate chiar demnă de laudă. Oricum, își ridică gulerul când intră în holul casei, urcă mai multe trepte deodată, iar soneria locuinței îi răsună neplăcut de strident în urechi; și când primi de la o femeie care arăta rău informația că domnișoara Miți nu era acasă, răsuflă ușurat. Dar înainte ca femeia să aibă timp să ia în primire pachețelul pentru fata care lipsea, apăru în antreu o altă femeie, încă tânără, deloc urâtă, înfășurată într-un soi de halat de baie, și zise:

— Pe cine caută domnu'? pe don'șoara Miți? N-apare ea prea curând acas'.

Bătrâna îi făcu semn să tacă; Fridolin însă, de parcă ar fi dorit insistent să primească o confirmare a ceea ce bănuise oarecum deja, remarcă simplu:

— E în spital, nu-i așa?

— Păi, dacă domnu' știe. Da' io mi-s sănătoasă, slavă Domnului! exclamă veselă și se apropie mult de Fridolin cu buzele întredeschise și scoțându-și în evidență cu o mișcare obraznică înspre spate trupul plinuț și voluptuos, așa încât halatul de baie i se deschise.

Fridolin spuse, retrăgându-se:

— Am urcat numai în trecere, ca să-i aduc ceva lui Miți, și se simți deodată ca un licean. Și întrebă pe un ton diferit, la obiect: În ce secție se află?

Cea tânără dintre femei îi spuse numele unui profesor în a cărui clinică Fridolin fusese medic secundar cu câțiva ani în urmă. Apoi adăugă blajin:

— Dați aci pachețelu', i-l duc mâine. Puteți avea încredere că nu-i halesc nimic. Și o s-o salut din partea 'mneavoastră ș-o să-i zic că n-ați înșelat-o.

În același timp se apropie, iar de el și îi zâmbi. Dar când el făcu un ușor pas înapoi, renunță imediat și adăugă pe un ton consolator:

— În șase, cel mult opt săptămâni, a zis dom' doctor, vine acasă.

Când Fridolin ieși în stradă, își simți lacrimile gâtuindu-l; dar știa că nu însemnau atât o stare emotivă, cât o cedare treptată a nervilor lui. Își iuți în mod intenționat pasul și merse mai vioi decât ar fi corespuns stării sale de spirit. Să fie oare acest eveniment un alt, un ultim semn că urma să dea greș în tot? De ce? Faptul că scăpase dintr-un pericol atât de mare putea reprezenta totuși și un semn bun. Și oare asta era cel mai important: să scape de pericole? Îl mai așteptau desigur multe altele. Nu se gândea nicidecum să renunțe la cercetările legate de minunata femeie de astă-noapte. Acum nu mai era bineînțeles timp suficient. Și, pe deasupra, trebuia judecat exact în ce mod urmau să fie continuate aceste investigări. Da, dacă ar avea pe cineva cu care să se poată sfătui! Dar nu știa pe nimeni căruia să-i fi încredințat fără griji aventurile

nopții trecute. De ani de zile nu se încredea cu adevărat în nici un om în afara soției sale, și cu ea doar nu se putea sfătui în acest caz, nici în ăsta, nici în vreun altul. Căci oricum ar fi luat-o: noaptea trecută ea îl crucificase.

Acum știa de ce pașii lui îl purtau fără să vrea, nu în direcția casei, ci tot mai departe, în cea opusă. Nu voia, nu putea să apară acum în fața lui Albertine. Lucrul cel mai înțelept era să ia cina undeva în oraș, apoi să se ducă în secție să vadă de cele două cazuri ale sale... și să nu ajungă nicidecum acasă — „acasă!" — înainte de a fi sigur că o va găsi pe Albertine dormind deja.

Intră într-o cafenea, una dintre acelea mai de calitate, mai liniștite, din apropierea Primăriei, telefonă acasă să nu fie așteptat la cină, încheie repede convorbirea, ca nu cumva să vină Albertine la telefon, apoi se așeză la o fereastră și trase perdeaua: într-un ungher mai îndepărtat tocmai lua loc un domn; cu un pardesiu negru, îmbrăcat și în rest foarte nebătător la ochi. Fridolin își aminti totuși că mai văzuse această fizionomie pe undeva în cursul zilei. Sigur că putea fi și o coincidență. Luă un ziar de seară și începu să citească, așa cum făcuse și noaptea trecută într-o altă cafenea, parcurgând pe ici, pe colo câteva rânduri: relatări de evenimente politice, teatru, artă, literatură, accidente și incidente mai mici și mai mari de tot felul. Într-un oarecare oraș din America, de al cărui nume nu auzise niciodată, luase foc un teatru. Maistrul-hornar Peter Konrad se aruncase pe fereastră. I se păru întru câtva ciudat lui Fridolin că și coșarii se omorau uneori, și se întrebă involuntar dacă omul se spălase înainte zdravăn

sau se prăbuşise în neant aşa negru cum era. Într-un hotel distins din centru se otrăvise azi-dimineaţă o femeie, o doamnă care descinsese acolo sub numele de baroană D. cu câteva zile în urmă, o doamnă tânără frapant de nostimă. Fridolin se simţi imediat atins de o bănuială. Doamna venise dimineaţa la ora patru acasă în compania a doi domni care se despărţiseră de ea la poartă. Ora patru. Tocmai ora la care ajunsese şi el acasă. Iar pe la amiază fusese găsită în pat inconştientă — aşa scria mai departe —, cu indiciile unei otrăviri grave... O doamnă tânără frapant de nostimă... Ei bine, existau multe doamne tinere frapant de nostime... Nu era un motiv ca să presupună că baroana D., mai degrabă doamna care trăsese la hotel sub numele de baroană D., şi o altă doamnă anumită reprezentau una şi aceeaşi persoană. Şi totuşi — îi bătea inima tare, iar ziarul îi tremura în mână. Într-un hotel distins din oraş... în care...? De ce atât de misterios?... Atât de discret?...

Lăsă ziarul jos şi văzu cum domnul de colo, din colţul îndepărtat, îşi trase simultan un ziar, un ziar mare ilustrat, ca pe o perdea în faţa chipului. Fridolin luă imediat din nou ziarul în mână, şi în acest moment ştiu că era imposibil ca baroana D. să fie alta decât femeia de astă-noapte... Într-un hotel distins din oraş... Nu existau atâtea de care putea să fie vorba — pentru o baroană D. ... Şi nu avea decât să se întâmple ce s-o întâmpla... această pistă trebuia urmărită. Chemă chelnerul, achită, plecă. La uşă se mai întoarse o dată după domnul suspect din colţ. Dar acesta dispăruse deja în mod curios...

Otrăvire gravă... Dar era în viață... În momentul în care fusese găsită trăia încă. Și nu exista la urma urmei nici un motiv să presupună că nu era salvată. Oricum, fie că trăia, fie că murise — el o va găsi. Și o va vedea în orice caz — vie ori moartă. O va vedea; nici un om de pe pământ nu-l putea împiedica să vadă femeia care alesese moartea din cauza lui, ba *pentru el.* El era vinovat de moartea ei, numai el, dacă de ea era vorba. Da, ea era. Ajunsă la patru dimineața acasă în compania a doi domni! Probabil a aceloraşi care îl duseseră după câteva ore pe Nachtigall la gară. Nu aveau o conștiință deosebit de curată aceşti domni.

Stătea în piața mare și largă din fața Primăriei și privea în toate părțile. Numai câțiva oameni dispăraţi erau în raza sa vizuală, iar domnul suspect din cafenea nu se număra printre ei. Și chiar dacă ar fi fost — domnii se temeau, cel superior el era. Fridolin își iuți pasul, ajuns pe Ring luă o trăsură, puse întâi să-l ducă la hotel Bristol și se interesă la portar, ca și cum ar fi fost autorizat sau însărcinat în acest sens, dacă doamna baroană D., care se otrăvise după cum se știe azi-dimineață, locuise în acest hotel. Portarul nu păru mirat, îl consideră poate pe Fridolin un domn de la poliție sau vreo altă persoană oficială, în orice caz răspunse politicos că nu aici, ci la hotelul Erzherzog Karl avusese loc tristul incident...

Fridolin plecă îndată spre hotelul respectiv și primi de acolo informația că baroana D. fusese transportată la Spitalul General imediat după ce o găsiseră. Fridolin întrebă cum se descoperise tentativa de sinucidere. Ce motiv

existase oare să te preocupi de o doamnă care ajunsese acasă abia la ora patru dimneața? Păi asta era foarte simplu: doi domni (deci iarăși doi domni) întrebaseră de ea la ora unsprezece dimineața. Cum doamna nu răspunsese la apeluri telefonice repetate, camerista bătuse la ușă; cum nici atunci nu se mișcase nimic și ușa era zăvorâtă pe dinăuntru, nu rămăsese altceva de făcut decât să fie deschisă cu forța și atunci baroana fusese găsită zăcând inconștientă în pat. Fuseseră chemate imediat Salvarea și Poliția.

— Și cei doi domni? întrebă Fridolin tăios și avu senzația că suna ca un agent secret.

Da, domnii... asta dădea desigur de gândit... dispăruseră între timp fără urmă. De altfel, nu putea fi vorba nicidecum de o baroană Dubieski, sub al cărei nume doamna era înregistrată la hotel. Era pentru prima oară că descinsese la acest hotel și nu exista nici un fel de familie cu acest nume, oricum nu vreuna nobilă.

Fridolin mulțumi pentru informații, se îndepărtă destul de repede, deoarece unul dintre directorii hotelului care se apropiase începu să-l cântărească din priviri cu o curiozitate neplăcută, se urcă din nou în trăsură și se duse la spital. Câteva minute mai târziu, la biroul de recepție, nu află doar că pretinsa baroană Dubieski fusese internată în cea de-a doua clinică de boli interne, ci și că după-amiază la ora cinci, în ciuda tuturor eforturilor medicale, decedase, fără să-și mai fi recăpătat cunoștința.

Fridolin inspiră adânc, așa crezu el, dar fusese de fapt un suspin greu care-i scăpase. Funcționarul de serviciu îl

privi cu puțină surprindere. Fridolin se stăpâni imediat din nou, salută politicos și în minutul următor era deja sub cerul liber. Grădina spitalului era aproape pustie. Pe o alee învecinată, sub un felinar, tocmai trecea o infirmieră cu un halat în dungi alb-albastre și cu bonetă albă. „Moartă", își spuse Fridolin. — Dacă este vorba de ea. Și dacă nu este ea? Dacă ea e încă în viață, cum o pot găsi?

Unde se afla în acest moment cadavrul necunoscutei era o întrebare la care Fridolin putea să-și răspundă cu ușurință. Având în vedere că decedase abia de puține ore, era desigur la morgă, la doar câteva sute de pași de aici. Bineînțeles că nu era greu pentru el ca medic să intre acolo nici la această oră târzie. Însă... ce căuta el acolo? Îi știa numai corpul, chipul nu i-l văzuse niciodată, prinsese din zbor doar o imagine fugitivă în secunda în care părăsise noaptea trecută sala de dans sau, mai corect spus, fusese izgonit din sală. Iar dacă până acum nici nu luase în considerare această circumstanță era din cauză că, în ultimele ore care se scurseseră de când citise notița din ziar, își imaginase sinucigașa al cărei chip nu îl cunoștea ca având trăsăturile lui Albertine, ba chiar din cauză că, așa cum abia acum realiză înfiorat, în fața ochilor lui interiori soția lui era cea care-i apăruse încontinuu drept femeia pe care o căuta. Și se întrebă din nou ce căuta de fapt la morgă. Ei sigur, dacă ar fi întâlnit-o vie, astăzi, mâine — peste ani, oricând, oriunde și în orice împrejurare —, era convins că ar fi recunoscut-o indiscutabil, după mersul ei, după ținuta ei, mai cu seamă după glasul ei. Acum urma să-i revadă însă numai corpul, un trup

mort de femeie și un chip din care nu cunoștea nimic altceva decât ochii — ochi ce acum erau frânți. Da, cunoștea acești ochi, și părul care se desfăcuse dintr-odată în acea din urmă clipă, înainte ca el să fi fost alungat din sală, dezvăluind silueta goală. O fi suficient pentru a-l face să știe fără posibilitate de a se înșela dacă era sau nu era ea?

Cu pași lenți, șovăitori porni pe drum prin curțile pe care le știa atât de bine și care duceau spre Institutul Anatomo-Patologic. Găsi poarta descuiată, așa că nu fu nevoit să sune. Podeaua de piatră răsună sub pașii lui când înaintă prin coridorul slab luminat. Un miros familiar, bine cunoscut de tot felul de chimicale, care acoperea izul inițial al acestei clădiri, îl învălui pe Fridolin. Bătu la ușa cabinetului histologic, unde bănuia că va da peste vreun asistent la lucru. Ca urmare a unui „Intrați" cam urâcios Fridolin păși în încăperea înaltă, iluminată de-a dreptul festiv, din al cărei centru vechiul său coleg de studii, doctorul Adler, asistentul Institutului, se ridică de pe scaun, după ce-și îndepărtă ochiul de la microscop, așa cum Fridolin mai că se așteptase.

— O, dragul meu coleg, îl salută doctorul Adler păstrând încă o urmă de supărare în glas, dar mirat deopotrivă, cărui fapt îi datorez onoarea la o oră atât de neobișnuită?

— Scuză-mi deranjul, spuse Fridolin. Ești tocmai în toiul lucrului.

— Desigur, veni replica lui Adler pe tonul aspru care-i era propriu încă din anii studenției. Și adăugă mai blând:

Ce să faci la miezul nopții altminteri în aceste hale sfinte? Dar bineînțeles că nu mă deranjezi deloc. Cu ce-ți pot fi de folos?

Și cum Fridolin nu răspunse pe loc:

— Addison, pe care ni l-ați adus azi aici jos, se află frumos neatins uite-acolo. Autopsia mâine dimineață la orele opt treizeci.

Iar la un gest negativ al lui Fridolin:

— A, atunci... tumoarea la pleură! Ei da — rezultatul histologic a dovedit fără drept de apel că a fost sarcom. Nu trebuie să își facă nici unul dintre voi sânge rău în această privință.

Fridolin clătină iarăși din cap.

— Nu este vorba de o problemă de serviciu.

— Ei, cu atât mai bine, spuse Adler, crezusem deja că mustrările de conștiință te mână aici jos la ora când ar trebui să dormi.

— Cu mustrări de conștiință sau cel puțin cu conștiință în general are totuși mai degrabă de-a face, replică Fridolin.

— O!

— Pe scurt, și adoptă un ton inofensiv-sec, aș dori niște informații despre o persoană de sex feminin care a decedat astă-seară la cea de-a doua clinică în urma unei otrăviri cu morfină și care ar trebui să fie acum aici jos, o anumită baroană Dubieski. Și continuă mai alert: Căci am bănuiala că această pretinsă baroană Dubieski este o persoană pe care am cunoscut-o în treacăt cu ani în urmă. Și m-ar interesa să știu dacă supoziția mea e corectă.

— Suicidium? întrebă Adler.

Fridolin dădu din cap.

— Da, sinucidere, traduse, ca și cum ar fi dorit să confere astfel din nou chestiunii caracterul ei particular.

Adler își întinse umoristic degetul arătător spre Fridolin:

— Dragoste nefericită față de domnia voastră?

Fridolin negă puțin agasat.

— Sinuciderea acestei baroane Dubieski nu are câtuși de puțin de-a face cu persoana mea.

— Te rog, te rog, nu vreau să fiu indiscret. Ne putem lămuri chiar acum. Din câte știu eu nu a venit în seara aceasta nici o solicitare din partea medicinei legale. Așadar, în orice caz...

Autopsie legală, îi străfulegeră lui Fridolin prin creier. Mai putea să fie și cazul acesta. Cine știe dacă sinuciderea ei chiar a fost din proprie voință? Îi trecură din nou prin minte cei doi domni care dispăruseră atât de brusc din hotel după ce aflaseră de tentativa de sinucidere. Chestiunea se mai putea eventual transforma și într-o poveste criminală de prim rang. Și oare el — Fridolin — nu va fi chiar citat ca martor sau oare nu ar fi de fapt de datoria lui să se prezinte din proprie inițiativă în fața justiției?

Îl urmă pe doctorul Adler pe partea cealaltă a coridorului spre ușa de vizavi care era întredeschisă. Încăperea înaltă și goală avea doar o lumină pală răspândită de cele două flăcări libere, lăsate să ardă ceva mai slab, ale unui candelabru cu gaz având două brațe. Dintre cele

douăsprezece sau paisprezece mese de disecție numai un număr mic era ocupat. Unele trupuri zăceau goale, peste celelalte erau trase cearșafuri. Fridolin se apropie de prima masă chiar lângă ușă și dădu cu grijă deoparte cearșaful de pe capul cadavrului. Un fascicul puternic de lumină căzu deodată pe el de la lanterna electrică a doctorului Adler. Fridolin văzu un chip galben de bărbat, cu barbă grizonantă și îl acoperi din nou imediat cu cearșaful. Pe următoarea masă zăcea trupul slab și gol al unui tânăr. Doctorul Adler spuse, de lângă o altă masă:

— Una între șaizeci și șaptezeci, așa că sigur nu este vorba nici de asta.

Însă Fridolin, ca și cum l-ar fi atras brusc ceva, o porni spre capătul halei de unde un trup de femeie parcă trimitea spre el o lumină slabă. Capul era înclinat pe o parte; șuvițe lungi de păr de culoare închisă cădeau până aproape de podea. Fridolin întinse fără a-și da seama mâna, pentru a îndrepta capul la loc, dar cu o sfială care lui, ca medic, îi era de obicei străină, ezită imediat din nou. Doctorul Adler se apropiase de el și remarcă, indicând către spatele lui:

— Nici unul dintre ăia nu intră în discuție... deci asta?

Și cu lanterna lui electrică lumină capul de femeie pe care Fridolin, învingându-și sfiala, tocmai îl cuprinsese cu ambele mâini și îl ridicase puțin. Un chip alb cu pleoape semiînchise îl fixă. Maxilarul inferior atârna moale, buza de sus, subțire și retrasă, descoperea gingia vineție și un șir de dinți albi. Fridolin nu ar fi putut spune dacă acest chip fusese vreodată frumos, dacă mai fusese poate

chiar ieri frumos: era un chip cu desăvârșire șters, gol — un chip mort. Putea să fi aparținut la fel de bine unei fete de optsprezece ani sau unei femei de treizeci și opt.

— Ea este? întrebă doctorul Adler.

Fără să vrea, Fridolin se aplecă mai tare, de parcă privirea sa sfredelitoare ar fi putut smulge trăsăturilor rigide un răspuns. Și totuși știu în același timp: chiar dacă ar fi cu adevărat chipul *ei*, ochii *ei*, aceiași ochi care pătrunseseră ieri atât de arzători și de plini de viață cu strălucirea lor în ai săi, el nu ar ști acest lucru, nu ar putea să-l știe... în final nici nu voia să-l știe. Dădu drumul cu gingășie capului din nou pe placă și își lăsă privirea să-i lunece de-a lungul trupului mort, ghidat de fasciculul mișcător al lanternei electrice. Era corpul ei? — corpul minunat, înfloritor, râvnit ieri încă atât de chinuitor? Văzu un gât gălbui, încrețit, văzu doi sâni de fată mici și totuși deveniți cam flasci, între care, ca și cum procesul de putrefacție s-ar fi prefigurat deja, sternul se contura cu o claritate crudă sub pielea pală, văzu rotunjimea cafeniu mată a pântecelui, văzu cum dinspre o umbră întunecată, acum rămasă lipsită de mister și de sens, se deschideau indiferente niște coapse bine modelate, văzu bolta genunchiului rotită ușor în afară, marginile pronunțate ale tibiei și picioarele zvelte cu degetele curbate spre interior. Toate se cufundară repede unele după altele iarăși în întuneric, deoarece conul de lumină al lanternei electrice parcurse drumul înapoi cu mare repeziciune, până ce zăbovi în cele din urmă, tremurând ușor, pe chipul palid. Involuntar, ba parcă silit și condus de o forță invizibilă,

Fridolin atinse cu ambele mâini fruntea, obrajii, umerii, brațele femeii moarte; apoi își încolăci degetele ca pentru un joc al iubirii în cele ale moartei și, așa rigide cum erau, îi păru că ar fi vrut să se miște, să le prindă pe ale lui; ba chiar avu senzația că o privire îndepărtată, lipsită de culoare ar fi rătăcit sub pleoapele semiînchise căutând-o pe-a lui; și, ca atras în chip magic, se aplecă spre ea.

Deodată, în spatele lui se șopti:

— Ce naiba faci acolo?

Fridolin își regăsi brusc cumpătul. Își desprinse degetele din cele ale moartei, apucă încheieturile slabe ale mâinilor ei și puse grijuliu, ba chiar cu o oarecare pedanterie, brațele reci ca gheața de o parte și de cealaltă a trunchiului. Și simți de parcă această femeie ar fi murit acum, tocmai în această clipă. Apoi se întoarse, își orientă pașii spre ușă, spre partea cealaltă a coridorului care răsună sub picioarele lui și intră înapoi în cabinetul de lucru pe care îl părăsiseră mai înainte. Doctorul Adler îl urmă tăcut și închise ușa după ei.

Fridolin se duse la chiuvetă.

— Îmi permiți, spuse și își curăță atent mâinile cu lizol și săpun.

În acest timp, doctorul Adler păru că vrea să-și reia în mod firesc munca întreruptă. Își aprinsese din nou instalația corespunzătoare de lumină, roti șurubul micrometrului și se uită în microscop. Când Fridolin se apropie de el ca să-și ia rămas-bun, doctorul Adler era complet adâncit în muncă.

— Vrei să te uiți o dată la preparat? îl întrebă.

— Pentru ce? întrebă Fridolin absent.

— Păi, pentru liniștirea conștiinței tale, replică doctorul Adler... ca și cum ar fi presupus totuși că vizita lui Fridolin ar fi avut numai un scop medico-științific.

— Te descurci? întrebă, în timp ce Fridolin se uita la microscop. Căci este o metodă destul de nouă de colorare.

Fridolin dădu din cap fără a-și desprinde ochiul de pe sticlă.

— De-a dreptul ideal, remarcă, o imagine foarte bogată în culori, s-ar putea spune.

Și se interesă de diferite detalii ale noii tehnici.

Doctorul Adler îi dădu lămuririle dorite și Fridolin își exprimă părerea că această nouă metodă îi va fi probabil foarte de folos în munca pe care intenționa s-o facă în viitorul apropiat. Ceru permisiunea de a veni mâine sau poimâine din nou pentru a culege și alte informații.

— Întotdeauna cu drag la dispoziția ta, zise doctorul Adler, îl însoți pe Fridolin mergând pe podeaua de piatră ce le făcea pașii să răsune, ajunse la poarta care între timp fusese încuiată și o deschise cu propria lui cheie.

— Mai stai? întrebă Fridolin.

— Da bineînțeles, răspunse doctorul Adler, astea doar sunt cele mai frumoase ore de lucru, așa de la miezul nopții până în zori. Măcar atunci ești destul de ferit de vreun deranj.

— E..., spuse Fridolin cu un zâmbet ușor, parcă vinovat.

Doctorul Adler își puse liniștitor mâna pe brațul lui Fridolin, apoi întrebă cu o oarecare reținere:

— Deci... era ea?

Fridolin şovăi o clipă, apoi dădu din cap că da, fără a scoate un cuvânt, şi de-abia dacă realiză că era posibil ca această afirmaţie să fi însemnat un neadevăr. Căci fie că femeia care zăcea acum acolo în interiorul morgii era aceeaşi cu cea pe care el o ţinuse cu douăzeci şi patru de ore în urmă goală în braţe pe sunetele sălbatice ale pianului lui Nachtigall, fie că această moartă era o alta, o necunoscută, o femeie complet străină, pe care nu o întâlnise niciodată, el ştia: chiar dacă mai era în viaţă femeia pe care o căutase, pe care o râvnise, pe care poate că o iubise timp de o oră, şi oricum şi-ar fi trăit ea această viaţă în continuare... ce zăcea acolo în spatele lui în hala boltită, în lumina tremurătoare a flăcărilor de gaz, o umbră printre alte umbre, întunecată, fără sens şi mister ca şi ele — pentru el însemna, pentru el nu mai putea să însemne altceva decât, destinat irevocabilei putrefacţii, cadavrul pal ale nopţii trecute.

7

Se grăbi să ajungă acasă, mergând pe străzile pustii, cufundate în întuneric şi câteva minute mai târziu, după ce, ca şi cu douăzeci şi patru de ore în urmă, se dezbrăcase deja în cabinetul său, intră cât putu de încet în dormitorul conjugal.

Auzi respiraţia regulat-calmă a lui Albertine şi văzu cum contururile capului ei se imprimau pe perna moale. Un sentiment de tandreţe, ba chiar de siguranţă, care îl surprinse, se strecură în inima sa. Şi îşi propuse să-i relateze curând, poate chiar mâine, povestea nopţii trecute, dar aşa ca şi cum tot ceea ce trăise ar fi fost un vis... şi apoi, abia după ce ea va fi simţit şi sesizat întreaga futilitate a aventurilor lui, îi va mărturisi că ele fuseseră realitate. Realitate? se întrebă — şi distinse în acest moment, aproape de tot de chipul lui Albertine pe perna de alături, perna *lui*, ceva închis la culoare, delimitat, precum liniile adumbrite ale unei feţe omeneşti. Doar preţ de o clipă inima lui încetă să mai bată, dar în următoarea ştiu deja despre ce era vorba, întinse mâna spre pernă şi luă masca pe care o purtase în noaptea trecută şi care, în timp ce

făcuse pachetul azi-dimineață, îi scăpase fără ca el să-și fi dat seama și apoi fusese probabil găsită de cameristă sau de însăși Albertine. Așa că nu se putea îndoi că Albertine bănuia după această descoperire câte ceva și poate chiar mai mult și mai rău decât se întâmplase propriu-zis. Însă modul în care ea îi dădu acest lucru de înțeles, ideea ei de a pune masca neagră lângă ea pe pernă, de parcă ar trebui să reprezinte acum chipul lui, al soțului, care-i devenise între timp enigmatic, acest mod glumeț, aproape arogant în care păreau exprimate o blândă avertizare și totodată faptul că era dispusă să-l ierte, îi dădu lui Fridolin speranța certă că ea, probabil în amintirea propriului ei vis, era dispusă, orice s-ar fi petrecut cu el, să nu o ia prea rău. Dar Fridolin, dintr-odată ajuns la capătul puterilor, lăsă masca să alunece pe jos, izbucni în lacrimi, tare și îndurerat, luându-se singur prin surprindere, și se prăbuși la picioarele patului, plângând încet cu capul în perne.

După câteva secunde simți o mână moale mângâindu-i părul. Atunci el își înălță capul și din adâncul sufletului îi ieși chinuit:

— Vreau să-ți povestesc tot.

Ea ridică mai întâi mâna, ca spre a se apăra ușor; el i-o cuprinse, o reținu în a lui, se uită la Albertine întrebător și totodată rugător, ea dădu aprobator din cap și Fridolin începu.

Zorii zilei pătrundeau cenușiu prin perdele când el isprăvi. Nici o singură dată nu-l întrerupsese Albertine cu vreo întrebare curioasă sau impacientată. Simțea desigur

că Fridolin nu voia și nu putea să-i ascundă nimic. Ședea calmă, cu brațele încolăcite pe după ceafă, și mai tăcu încă timp îndelungat după ce Fridolin încheiase de mult. În sfârșit — stătea întins lângă ea — se aplecă asupra ei și, privind în chipul ei nemișcat dar cu ochii mari și luminoși, în care acum părea să răsară și lumina dimineții, întrebă cu îndoială și speranță deopotrivă:

— Ce să facem, Albertine?

Ea surâse și, după ce șovăi un scurt moment, replică:

— Să-i fim recunoscători destinului, cred eu, că am scăpat teferi din toate aventurile — din cele adevărate ca și din cele visate.

— Sigur și tu simți asta? o întrebă.

— Atât de sigur încât bănuiesc că realitatea unei nopți, sau chiar a unei întregi vieți omenești nu înseamnă totodată și adevărul ei cel mai intim.

— Și nici un vis, suspină el încet, nu este cu desăvârșire numai vis.

Albertine îi luă capul între amândouă mâinile și îl puse drăgăstos la pieptul ei.

— Acum ne-am trezit desigur, spuse, pentru mult timp.

Pentru totdeauna, vru el să adauge, dar înainte să apuce să rostească aceste cuvinte, ea îi puse un deget pe buze și, ca pentru sine însăși, murmură:

— Să nu cerem niciodată nimic de la viitor.

Așa zăcură amândoi tăcuți, ațipind pesemne fiecare din când în când și stând aproape unul lângă celălalt, fără vise, până ce, ca în fiecare dimineață la ora șapte, bătu la

uşa dormitorului şi — cu zgomotele familiare venite dinspre stradă, o rază de lumină victorioasă pătrunsă prin deschizătura perdelei şi un râs globiu de copil izbucnit în camera de alături — îşi făcu începutul noua zi.

În colecția Eroscop au mai apărut:

Leopold von Sacher-Masoch
Venus înveșmântată în blănuri

Dr Gérard Leleu
Tratat de mângâieri

Pascal Bruckner
Iubirea față de aproapele

Pascal Bruckner
Hoții de frumusețe

Sade
Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei sau Școala libertinajului

Pascal Bruckner și
Alain Finkielkraut
Noua dezordine amoroasă

Georges Bataille
Istoria erotismului

Pascal Bruckner
Luni de fiere

J.F. Briant, M. Crétinon
și C. Stoessel
În trei.
Un laborator sentimental

Emmanuelle Arsan
Emmanuelle. Lecția bărbatului

Virginie Despentes
Trage-mi-o

Contemporan cu Sigmund Freud, scriitorul austriac Arthur Schnitzler a scris mai multe cărți de inspirație psihanalitică, dând astfel o formă literară și atractivă abordărilor teoretice ale sexualității prin care psihanaliza își crea, adesea însoțită de scandal și rezistențe, drum către conștiința începutului de secol XX.

«Cu ochii larg închiși» este odiseea senzuală a unui cuplu vienez, bogat, fermecător și aparent solid. Romanul începe cu dezvăluirea fanteziilor celor doi soți și alunecă în experimentarea unor jocuri erotice nebunești, ce sfârșesc în exces hedonist și orgii periculoase.

Cartea i-a inspirat lui Kubrick ultimul său film. Prin suspansul și măiestria sa — rolurile principale sunt interpretate de Tom Cruise și Nicole Kidman — acesta a avut un enorm succes, fiind catalogat drept cea mai controversată peliculă a ultimilor zece ani.

www.edituratrei.ro

ISBN(13) 978-973-707-075-3

ISBN 973-707-075-5